Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...нтэмнай 1921 оной ...бриин 21-hээ гарана | № 129 (15752) | **1981 оной июниин 5, пятница** | Сэн 2 мүнгэн.

ЭРХИМҮҮДЭЙ ЗЭРГЭДЭ

Улаан-Үдын Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ нарин сэмбын комбинадай ноохо һамнадаг аппарадай операторнууд Татьяна Петрова, Галина Никонова, Татьяна Данчинова, Агриппина Шалурская гэгшэдые суг хүдэлдэг нүхэдынь ажалайнь шэнэ амжалтаар амаршалба. Тэдэнэр предприяти соогоо эгээн түрүүлэн хубиингаа долоон һарын даабари дүүргээ бшуу. Предприятиин түрүү хүдэлмэришэд арбан нэгэдэхи табан жэлые габшагай ажалаар тэмдэглэхэ гэһэн партиин Центральна Комитедэй уряалда иигэжэ харюусана.

Предприяти дээрэ ажалай бүтээсэ улам дээшэлүүлжэ, жэлэй түсэб болон табан жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй.

Утаһа ээрэгшэд Пелагея Мочалкина, Елена Халтуева, Наталия Овчинникова гэгшэд жэлэй түрүүшын хахадай түсэб болзорһоонь һара хэхэдээр урид дүүргэбэ. Агния Абраменкын хүтэлбэрилдэг утаһа холижо ээрэгшэдэй, Аграфена Пыкинагай хүтэлбэрилдэг утаһа будагшадай бригаданууд июль һарын түсэбөөр ажаллажа байна

Д. ГАРМАЕВ.

ИЮЛИИН ТҮСЭБӨӨР

...рамхаанай леспромхозой Социалис Ажалай Герой ...лий Петрович Парамоновой хүтэлбэрилдэг бригада ...ь һарын түсэбөөр ажаллажа байна. Тус бригада олон ...й туршада ажал хүдэлмэридөө эрхим үрэ дүнгүүдые ...һана. Василий Петрович үнгэрэгшэ табан жэлдэ ашаг ...ехэтэйгээр, эрхим шанартайгаар ажаллаһанайнгаа тү... Социалис Ажалай Геройн Алтан Одондо хүртэһэн ...а бшуу. Байгша ондоошье бригадынгаа бүхы гэшүү...мэнэ шэнэ зорилгонуудые табинхай.. Жэшээнь, ха... жэл соо 21 мянган кубометр модо бэлэдхэхээр ха...һан байгаа. Харин мүнөө жэлэй түрүүшын хахадай ...тэр үшөө һараһаа дээшэ сагай үлөөд байбашье, жэ...эхинһээ хойшо бэлдэһэн модониинь 22 мянга гаран ...метр болоо. Ажалай заяг заршам чаринаар сахиһа... хүдэлмэрөө эрхим һайнаар эмхидхэһэнэй, хүн бүхэ... хүдэлмэрөө эрхим шудалжа, оньһон техникээ зүбөөр ...лэһэнэй ашаар иимэ амжалта туйлагдана.

Д. ЦЫБЕНОВ

ЗУҺАЛАНДАА ЗӨӨНЭ

Эдэ үдэрнүүдтэ Хамниин совхозой малшад зуһаландаа буужа байнхай. Залуу мал харууһалдаг үхэршэдөө Хамниин өөдэ Һарьдаг сагаан уулын Ильхэ, Удалха гэжэ газарнуудта зөөбэ. Эндэ зун бүри олон малнай атарладаг. Тунга үдхэн ногоондо ябаһан адууһа мал шэгнүүрээ сүүдхэдэ килограмм хүрэтэр нэмээдэг байна. Намартаа таргалһан эдэ үхэрнүүдээ мяханай комбинадта тушаажа, хараалһан түсэбтэ даабаряа дүүргэдэг юм.

Эндэ һаяхан түбэй һү һаалиин фермэ Долоон-Модон гэжэ газарта зуһаланда оробо. Энэ Хамни һуурииһаа ехэ холошье бэшэ һаа, бэлшээри һайнтай, шэмэтэй ногоогоор баян дэлгэр газар юм. Тус фермынхид зунай үедэ һү һааха түсэбөө ходо доо үлүүлэн бэелүүлдэг. Үнеэдээ һүнгөө сагта адуулдаг, үшөө нэмэлтэ тэжээл үгэлсэдэг дээрэһээ сагаан эдеэн элбэгээр абтана бшуу. Энэ эбтэй эетэй, ажалша бэрхэ коллективые Санжап Дашимолоновой олон жэлэй туршада шадамараар хүтэлбэрилһэнэйнь ашаа үрэ эндэһээ эхитэй.

С. ЦЫБЕНОВ, хүдөө бэшэгшэ.
Захааминай район.

МАГТААЛТАЙ ЗВЕНО

Огородой эдеэ ургуулха талаар Ульян Ефимович Болонев нютагтаа, мүн бүхы республика доторoo суурхаһаар үнинэй. «Буряадай АССР-эй габьяата механизатор» гэһэн нэрэ зэргэтэй нүхэр У. Е. Болонев Мухар-Шэбэрэй районой Суулгын совхоздо 1972 онһоо хойшо хүдэлнэ. Жэлһээ жэл бүхэнлэ үндэр ургаса ургуулжа, огородой эдеэгээр гансашье районойнгоо бэшэ, харин республикынгаа н и и с лэл Улаан-Үдын ажалшадые хангалсана. Үнгэрэгшэ жэлдэ даажа абаһан 18 гектар газарһаа баян ургаса хуряагаа. Жэшээлхэдэ, 8,4 гектар талмайн га бүриһөө 409 центнер капуста, 187 центнер үгэрсэ, мүн лэ эды шэнээн газарһаа 104 центнер морхооб, 0.3 гектарһаа 288 центнер помидор, 90 центнер ногоон мангир хуряаһан юм. Тиигэжэ 1980 оной дүнгөөр районойнгоо чемпион болоо һэн. 15 эхэнэрнүүдһээ бүридэһэн звеное У. Е. Болонев хүтэлбэрилхэ зуураа, байгша оной хабар болотор механизатораар ажаллаа. Үнгэрэгшэ хабар нэгэ механизаторые нэмэжэ үгэнхэй. Тус звено бригадна аргаар хүдэлнэ. Энээнэй ашаар ажалай журам һайжараа, «хэниинь хэнһээшье гээгдэнэгүй» гэжэ Ульян Ефимович магтана.

Эндэ олон жэлдэ таһалгаряагүйгөөр хүдэлжэ ябаһан ветерануудые дурдабал: Анна Евдокимовна Платонова, Прасковья Евсеевна Рыжакова, Альбина Фадеевна Петрова болоно. Эдэнэр бултадаа «10-дахи табан жэлэй ударник» гэһэн тэмдэгүүдтэ, «Коммунис ажалай ударник» гэһэн нэрэ зэргэнүүдтэ, ВДНХ-гай медальнуудта хүртэнхэй. Ажалай Алдар Солын 2-дохи ба 3-дахи шатын орденуудай кавалер, ВДНХ-гай бронзо ба «Шэнэ газар ашаглаһанай түлөө» медальнуудаар шагнагдаһан Ульян Ефимович Болоневой даадаг звено жэлһээ жэлдэ социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана.

Г. БАДМАЕВА, манай корр.

ТАСС — Шэнэ һонин

КПСС-эй XXVI СЪЕЗДЫН ХҮДЭЛМЭРИ ТУХАЙ СТЕНОГРАФИЧЕСКА ТООСООН

Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVI съездын хүдэлмэри тухай стенографическа тоосооной нэгэдэхи том хэблэгдэн гараба.

Съездые нээлгэ дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэһэн оролто үгэ, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь М. А. Сусловай хэлэһэн үгэ, «Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVI съездэ КПСС-эй Центральна Комитедэй тоосоон, дотоодын болон гадаадын политикын талаар партиин бэелүүлхэ ээлжээтэ зорилгонууд» тухай нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн элидхэл, комиссиин түрүүлэгшэ Г. Ф. Сизовой хэһэн КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин тоосоон нэгэдэхи томдо оруулагдаа. Съездын Мандатна комиссиин элидхэл, КПСС-эй ЦК-гай тоосоото элидхэл ба КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин тоосоото элидхэл тушаа хэлэгдэһэн үгэнүүд толилогдобо.

Нүхэр Л. И. Брежневэй элидхэл тушаа, съездын резолюци, КПСС-эй Программые шэнээр найруулгада бэлдэхэ тухай съездын тогтоол, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин тоосоон тушаа съездын тогтоол, гадаадын айлшадай хэлэһэн үгэнүүд, съездэ ерэһэн амаршалганууд ном соо оруулагданхай.

Политическэ литературын хэблэл барлан гаргаба.

ТАРИЛГА ДҮҮРЭЖЭ БАЙНА

Ороной тарялан дээрэ хабарай тарилга дүүрэжэ байна. СССР-эй Центральна статистическэ управлениин июниин 1-нэй мэдээнэй ёһоор, 140,7 миллион гектарай полинууд дээрэ хабарай тарилга хэгдэбэ.

Оренбургска мүн Казахстанай ССР-эй Хойто-Казахстанай, Кустанайн, Павлодарска болон бусад областьнуудай таряашад үнгэрһэн долоон хоногто габшагай һайнаар ажаллаһан байна. Эдэнэр бүхы хүдэлмэрөө һайн шанартайгаар бэелүүлжэ, үндэр баян ургасын бата үндэһэ һуури табиба.

Орон доторнай бүхы дээрээ 89,2 миллион гектарта орооһото, орооһото-бобово ургамалнууд (курурyза оруулалсангүй) таригдаа. 38,2 миллион гектарта шэниисэ таригдаһан байна. 26,1 миллион талмайе — ешмээн, 2,5 миллион — просо, 1,4 миллион — гэршүүхэ, 611 мянган гектар талмайе барайгар ээлбэ.

Кукуруза тарижа үргэлжэлһөөр. 17,4 миллион гектарта — кукуруза, тэрэ тоодо 3,4 миллион гектарта ороoһон болгогдохо кукуруза һуулгагдаа.

Ажахынууд техническэ ургамалнуудта анхаралаа ехээр хандуулна. 3,7 миллион гектарта — саахарай свёкло, 4,2 миллион гектарта — наран сэсэг, 718 мянган гектарта — соя, 951 мянган гектарта — лён-долгунец, 107 мянган гектарта улһан таригдаһан байна.

Тэжээлэй ургамалнуудые тариха хүдэлмэри үргэлжэлһөөр. Тиихэтээ хамта ажахынууд ургасын хойноһоо харууһална, ургаса хуряалгада бэлдэнэ.

(ТАСС).

Хүдөө ажахын шэнжэлэл

...АМДАХАЛ ХЭРЭГТЭЙ

...э үдэрнүүдтэ республикымнай ажахынуудта ороoһото ...ргамалнуудые тариха, хартаабха һуулгаха хүдэлмэри эсэс...э байна. Буряадай АССР-эй Статистическэ управлениин ...мэдээнүүдые зэргэсүүлэн харахада, байгша оной июниин ...й байдалаар хабарай бүхы тарилгын түсэб 76 процент ...үүлэгдээ. Эндэ Баргажанай, Бэшүүрэй, Кабанскын, Хяаг...н Прибайкалиин, Түнхэнэй, Улаан-Үдын районууд урагша...аар тарилгаяа үнгэргэһэниинь элирнэ. Тиихэдэ Зэдын, ...рын, Сэлэнгын районуудай ажахынуудта энэ хүдэлмэри ...агайраа гэхэ гү, али хараалагдаһан түсэбынь 64—67 про...дэ хүргэгдэһэн байна.

...айгша ондо ороoһото болон буурсагта ургамалнуудые ...иха түсэб бүхыдөө 91 процент дүүргэгдэбэ. Зэдын, Хэ...гын районһоо бэшэ бусад районуудта энэ хүдэлмэри ...аргыгаар ябуулагдаа. Тиихэдэ республикымнай ажахы...д энэ хугасаа соо шэниисэ тариха даабаряа 119 процент ...үүлһэн байна.

...йгша ондо бүхыдөө 35316 гектарта ешмээн таригдаа ...гү, али түсэб 88 процентдэ хүргэгдөө. Илангаяа Барга..., Бэшүүрэй, Сэлэнгын районуудта ешмээн тариха даа...иин дүүргэлтэ урагшагүйдөө.. Ушарынь хадаа эдэ райо...ай колхоз, совхозууд үрэһэ хүрэнгөөр дуталдаһандаа ... байдалда ороо гээшэ.

...лай тэжээлдэ ородог хара таряа тариха түсэб энэ ху... соо 94 процентдэ хүргэгдөө. Республикымнай диилэн... районууд даабаряа үлүүлһэн байна.

...ёос бүхыдөө 135573 гектарта таригдаа гэхэ гү, али ту... 69 процент бэелүүлэгдэбэ. Энэ ургамал тариха хүдэл... мүнөө үедэ сүм дүүргэгдээд байха аад, үрэһэ хүрэн...дутамагһаа уламжалан, хойшо татагдаба ха. Ойрын үдэр...тэ ажахынууд обёос тариха хүдэлмэрөө заабол түргэд... зэргэтэй.

...э жэлдэ кукуруза тариха ажал урдынхиһаа урагшатай. ...рхойлбол, түсэб 72 процентдэ хүргэгдөө. Прибайка..., Баргажанай, Сэлэнгын районуудта кукуруза багаар та...ад байна гэхэ гү, али түсэбынь оройдоол 23—39 про...дэ хүргэгдөөд байна.

...спублика доторнай хартаабха һуулгаха ажал дүүрэнтэжэ ...а, һүүлэй мэдээгээр бүхыдөө 10783 гектарта энэ урга... таригдажа, түсэб 87 процент дүүргэгдээ.

...ощ тариха харюусалгата ажал мүнөө ажахынуудта һаял...нхэй. Һаяхан болотор үдэрынь дулаан байһан аад, һү...өө хүйтэржэ, огородшодой ажалые нилээд һаатуулаа. ...дүнгүүдэй ёһоор, 573 гектарта овощ таригдажа, түсэб ...доол 27 процентдэ хүргэгдөө. Тиихэдэ энэ хугасаа соо ... жэлэй ногоо тариха түсэб 47 процент, нэгэ жэлэй но...—21, тэжээлэй корнеплод—40, силосэй ургамалнуудые ...а даабари 55 процент дүүргэгдээд байна. Мүн байгша ... республика дотор бүхыдөө 3336 гектарта рапс тариг..., тэрэнэй 869 гектарынь үрэһэ хүрэнгын участок бол...хо юм.

...өө июнь һара гаража, уни хүлеэгдэһэн нажарнай оро...рээ. Тиимэһээ республикымнай колхоз, совхозуудай ...низаторнууд эдэ үдэрнүүдтэ тарилгынгаа бүхы хүдэл...е түгэсхэжэ, ургасаяа һайнаар харууһалха ажалаа жэг...бүүлхэ болоно.

ЭРШЭ ЗОРИГОЙ, ЭРМЭЛЗЭЛ ХҮСЭЛЭЙ УРЯАЛААР

Днепрогэс, Магнитка, Комсомольск-на-Амуре... Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай дүлэтэ талмай... Шэнэ газар хахалалга... БАМ, КаМАЗ, Атоммаш — жабхалантa оронойманай залуушуулай агууехэ хэрэгүүдэй алдарта эстафетэ үеһөө үедэ дамжан үргэлжэлһөөр.

Буряадай ниислэл хотодо баригдажа, хүсэндөө хүрөөгүй байһан томо панельнэ гэр байра барилгын комбинадта хүдэлхэ үүсхэл гаргажа нэгэдэһэн комсомолшуудай түрүүшын габшагай отрядай гэшүүдтэй уулзалга уржадар КПСС-эй обкомдо болоо. Уулзалгые ВЛКСМ-эй обкомой нэгэдэхи секретарь С. П. Будажапов нээжэ, Улаан-Үдын томо панельнэ гэр байра барилгын комбинадай директор Н. Д. Кушнейдэ үгэ үгэбэ. Хүдэлмэришэ гарнуудаар дуталдажа байһан шэнэ комбинадта хүдэлхэ үүсхэл гарган ерэһэн комсомолшуудта баяр хүргөөд, нүхэр Н. Д. Кушней залуушуулай ерээдүйн ажал тухай тобшоор хөөрэжэ үгөө.

Буряадай комсомолой габшагай отрядта республикын районуудһаа, Улаан-Үдэ городһоо суглараһан эдэ залуу үетэн хоер һара соо барилгашадай мэргэжэл шудалха байна. Удаань бетонщик, арматурщигуудай мэргэжэлтэй болоод, шэнэ заводой цехүүдтэ 5—6 хүнөөр таран хүдэлхэ юм. Дүршэлтэй бэрхэ хүдэлмэришэд һурган хүмүүжүүлэгшэдээр табигдаха.

— Байра байдалдаа дадажа, ажалдаа түргэн шалжэн орохо хэрэгтэтнай туһалхые оролдохобди. Гэбэшье мэдээ таняагүй ажалда, шэнэ коллективтэ танда түрүүшын үедэ хүшэр байжа магад. Сошордон, маргангүй, согтой залитайгаар хүдэлхыетнай, заводой коллективэй ажабайдалда залуу наһанай жабхаланта ульһа оруулхыетнай хүлеэнэбди — гэжэ тэрэ хэлээ.

—СССР-эй Забайкалиин ба Алас Дурнын районуудтахи Барилгын министерствын харьяата предприятинуудай нэгэндэ эгээн түрүүлэн ерэһэн комсомолшуудай отряд болонот. Танай залуу хүсэтэ гарнуудые, зали ошото эдэбхи үүсхэлые оронойманай зүүн зүгэй олон барилга хүлеэнэ, — гэжэ залуу хүдэлмэришэдые Главбурятстройн начальнигай орлогшо П. С. Березкин амаршалба.

Удаань КПСС-эй обкомой секретарь А. А. Бадиев залуу барилгашадые халуунаар амаршалжа, дэлгэрэнгы үгэ хэлээ.

— КПСС-эй обкомой, ВЛКСМ-эй обкомой уряануудые дэмжэн, республикынгаа барилгын индустриие хүгжөөлсэхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулха талаар үнэтэ үүсхэл гаргаһандатнай үнэн зүрхэнэй баяр хүргэнэб. Али бүхы бэрхэшээлые дабажа, юунэйшье урда сухаринги̇й нимэл эдэбхи үүсхэл түтэс, зориг түгэлдэр ябахыетнай танда хүсэнэб, — гэжэ нүхэр А. А. Бадиев залуушуулда захина. — Таанад имагтал эрхим һайнаар һураха, ажаллаха бэшэ, харин мүнөө үеын эрдэм наукын туйлалтануудые, түрүү дүй дүршэл, хүдэлмэриин шэнэ онол аргануудые барилгада нэбтэрүүлхэ, бусадта жэшээ харуулха уялгатайт. Энээниие хододоо һанажа ябагты!

Тэрэнэй һүүлээр комсомолшуудай отрядай комиссар Григорий Алексеев үгэ абажа, залуушуулай үүсхэл дэмжэһэндэнь КПСС-эй обкомдо, ВЛКСМ-эй обкомдо баяр хүргөөд, комсомолой нэрые дээрэ үргэн дүршэлтэй барилгашад болоод, түрэл хотоёо үшөө гоё һайхан, болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэ хубитаяа оруулан хүдэлхэбди гэжэ нүхэдэйнгөө зүгһөө үгээ үгэбэ. Уулзалгада КПСС-эй обкомой пропаганда болон агитациин таһагые даагша В. М. Леснов, КПСС-эй горкомой секретарь Г. Д. Басаев, КПСС-эй обкомой барилгын таһагые даагшын орлогшо П. Х. Исламов, ВЛКСМ-эй горкомой нэгэдэхи секретарь А. Н. Козлов гэгшэд байлсаба.

Уулзалгын һүүлээр комсомол-залуушуулай барилгын габшагай отрядай гэшүүд В. И. Ленинэй хүшөөдэ сэсэг табиба. Алдарта хэрэгүүд агуу багшын заабариһаа эхитэй ха юм.

Д. ДАШИЕВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Габшагай отрядай гэшүүн Г. Алексеев үгэ хэлэжэ байна. 2. Уулзалгын үедэ.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ГЭР БАЙРА БАРИГШАДАЙ КОМСОМОЛШУУДАЙ ГАБШАГАЙ ОТРЯДАЙ ГЭШҮҮДЭЙ РЕСПУБЛИКЫН ЗАЛУУШУУЛДА ХАНДАҺАН

ХАНДАЛГА

Бидэнэр, томо панельнэ гэр байра барилгын заводой үйлэдбэриин хүсые ашаглахаяа зориһон комсомолшуулай габшагай отрядай гэшүүд, КПСС-эй XXVI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые үнэн зүрхөөрөө мэдэрэн, республикынгаа барилгын индустриие хүгжөөлгэдэ нэрэ солоороо хүрэмөөр хубитаяа оруулхаар зоригжонобди.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй үедэ республика доторoo, Улаан-Үдэ городто байрын олон гэрнүүдые, һургуулинуудые, хүүгэдэй саадууд болон социально-ажаһуудалай бусад барилгануудые бодхоохо хэрэгтэй гэжэ мэдэнэбди. Энэ асуудалай шиидхэлгэ манай залуу наһанай зали, комсомолой эдэбхи үүсхэлһээ олон ушарта дулдыдаха.

ВЛКСМ-эй областной ба городской комитедүүдэй уряада харюусан, бидэ ехэ хүсэл зоригтойгоор дэлхэй дээрэхи эгээл урданай, эгээл амгалан мэргэжэлтэдэй — барилгашадай зэргэдэ жагсанабди. Манай отрядта, отрядаймнай гэшүүн бүхэндэ үзүүлэгдэһэн этигэл найдабариие, харюусалгые бидэнэр һайн ойлгожо, республикынгаа залуушуулые манай үүсхэл, үльгэр жэшээе дэмжэхыень уряалнабди.

Н. ШИНОЕВ — отрядай командир.

Г. АЛЕКСЕЕВ — отрядай комиссар.

Отрядай гэшүүд:

У. Алексеева, Ю. Алексеев, Г. Абидуев, Г. Андронов, Д. Абушеев, С. Банзаракцаев, М. Банзаракцаева, Б. Банзаракцаев, Ю. Батуев, В. Бахлаев, З. Белых, Л. Бубнова, С. Бубнов, А. Василюк, В. Вайдман, А. Векесер, В. Воробьев, В. Воробьев, Н. Гуржапова, В. Данилов, А. Данзанов, В. Доржиев, Д. Дугданов, Ф. Зайцев, В. Жигжитов, С. Кирпичников, А. Карпов, Н. Лобанова, В. Мальцев, В. Максимов, Ц-Д. Музиев, Н. Намсараева, С. Одоев, А. Очиров, Ш. Очиров, Л. Пихаев, Н. Протасов, Е. Степанов, П. Серков, В. Тугутов, К. Танхаев, С. Шагдаров, Ю. Шагдуров, С. Шейхин, Г. Шагланов, Б. Шаропов, М. Цыденова, Д. Цыбенов, А. Цыренов, Д. Хандаров, Б. Чимитов.

...СР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗҺАА

КИНЕМАТОГРАФИИН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ СССР-эй ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Совет кинематографиин хүгжэлтэдэ габьяатай байһа...нь, ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэдэ эдэб...тэйгээр хабаадалсаһанайнь, арбадахи табан жэлэй даа...ринуудые амжалтатайгаар дүүргэһэнэйнь түлөө шаг...ха:

Буряадай АССР-һээ

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

...вгир Алексей Ефимови... — профсоюзуудай Бу...эй областной соведэй та... даагша.

...АРАДУУДАЙ ХАНИ ...РИСААНАЙ ОРДЕНООР

...ндратьев Иван Фёдо...ые — киносетиин Сэ...ын районно дирекциин ...механик.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Басаев Геннадий Доржиевичые — КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой секретарь.

«АЖАЛАЙ ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Асташова Вера Антоновнае — «Прогресс» кинотеатрай киномеханик, Улаан-Үдэ город.

Ландина Вера Александровнае — кинофильмүүдые харуулха Буряадай республиканска конторын шалгагша.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Гонгорова Надежда Будаевнае — киносетиин Захааминай районно дирекциин киномеханик.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. БРЕЖНЕВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1981 оной майн 19.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

РЕСПУБЛИКЫН СОЁЛОЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭ БУРЯАДАЙ АССР-эй СОЁЛОЙ ГАБЬЯАТА ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭ ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Соёлой талаар габьяатай байһанайнь түлөө **Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо:

Александров Юрий Власовичта — профсоюзуудай Буряадай областной соведэй уран һайханай бүлгэмэй союзууд хоорондын байшангай директор.

Андреева Мария Тимофеевнада — Мухар-Шэбэрэй районой Калиновкын хүдөөгэй соёлой байшангай директор.

Антипина Клара Ивановнада — Буряадай республиканска соёл-гэгээрэлэй училищиин клубай отделениие даагша.

Бадлаева Дулмажап Базаровнада — Буряадай гүрэнэй түүхын болон архитектурно-уран һайханай нэгэдэмэл музейн жасануудые сахин баригша.

Баранов Ермил Николаевичта — Баунтын районой Багдаринай арадай театрай зүжэгүүдые найруулан табиха талые даагша.

Бурцева Мария Георгиевнада — Бэшүүрэй районой библиотекэнүүдые хүтэлбэрилхэ системын Буйска хүдөөгэй библиотекэ — филиалые даагша.

Галсанова Валентина Алексеевнада — Ахын районой Орлигой районно соёлой байшангай директор.

Гармаева Екатерина Шараповнада — Зэдын районой библиотекэнүүдые хүтэлбэрилгын системын директорэй орлогшо.

Доржиева Галина Санжиевнада — Мухар-Шэбэрэй арадай депутадуудай районно Соведэй гүйсэдкомой соёлой таһагые даагша.

Иванова Александра Филантьевнада — Хойто-Байгалай районой библиотекэнүүдые хүтэлбэрилхэ системын Дээдэ-Ангарай хүдөөгэй библиотекэ — филиалые даагша.

Малыгин Сергей Гавриловичта — Баргажанай хүүгэдэй хүтжэмэй һургуулиин багша.

Переломова Елизавета Викторовнада — Буряадай АССР-эй Соёлой министерствын түсэблэлгын-финансова таһагай начальник.

Пестерев Вениамин Александровичта — Серовой нэрэмжэтэ Соёлой байшангай куклануудай арадай театрай режиссер, Улаан-Үдэ город.

Пятницкий Юрий Сергеевичтэ — Түнхэнэй арадай депутадуудай районно Соведэй гүйсэдкомой соёлой таһагай жолоошон-киномеханик.

Умнова Валентина Васильевнада — профсоюзуудай Буряадай областной соведэй союзууд хоорондын библиотекын ном хадагалалгын таһагые даагша.

Филиппов Анатолий Константиновичта — Хяагтын хүгжэмэй училищиин директор.

Яковлева Лидия Ивановнада — Улаан-Үдын авиационно заводой «Рассвет» гэжэ соёлой байшангай директор.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1981 оной июниин 3.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ
тобшо мэдээсэл

ТҮРҮҮШЫНХЕЭ

КПСС-эй обкомой марксизм-ленинизмын университедэй филиалай партиин Улаан-Үдын райкомой дэргэдэ эмхидхэгдэһээр гурбан жэл болобо. Тус филиалда жараад хүн гурбан жэлэй туршада партийно-ажахын эдэбхитэдэй факультедэй ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй отделенидэ һураба.

«Политэкономиин гол шухала асуудалнууд», «Хүтэлбэрилэгшын ажал», «Совет хуули ёһоной үндэһэ һуури», «КПСС-эй үзэл сурталай хүдэлмэриин шухала асуудалнууд» болон бусад предмедүүдые шудалһан байна.

Энэ филиалай һурагшадай үмэнэ республикын дээдэ һургуулинуудай багшанар, эрдэмтэд партийна, совет болон ажахын органуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд лекцинүүдые уншадаг, хэшээлнүүдые үнгэргэдэг байгаа. Эндэ һураһан районой ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна организацинуудай секретарьнар, райгүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин мэргэжэлтэд, партиин райкомой ба райгүйсэдкомой аппарадуудай хүдэлмэрилэгшэд марксизм-ленинизмын университет дүүргэһые үнэмшэлһэн диплом абаба.

Университет дүүргэгшэдэй олониинь эрхим сэгнэлтэтэйгээр шалгалтаяа бариба. Тэдэнэй заримыень нэрлэбэл, ан үсхэбэрилдэг «Забайкальский» совхозой директор Н. М. Сойн, «Маяк» колхозой түрүүлэгшэ Д. П. Болонев, Сотниковой шубуунай фабрикын партбюрогой секретарь В. И. Якушевич, «Сэлэнгэ» совхозой директор В. Т. Бутковская, Улаан-Үдын совхозой партбюрогой секретарь Р. В. Нестерова болон бусад болоно.

А. НАГАСЛАЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

ҮҮСХЭЛ ҺАЙШААГДАА

Зунай бэлшээриин намжаа һайхан хаһые ашаг үрэ ехэтэйгээр үнгэргэхын түлөө мүрысөөндэ оролсоһон Хоринн районой Үдын ба Хүрбын совхозуудай малшад дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаба.

Үдын совхозой һү һаалиин фермэнүүдэй һаалишад болон бусад малшад июнь—сентябрь һаранuудай туршада үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 900 килограммһаа бага бэшэ һү һааха, тиигэжэ энэ дүрбэн һарын туршада бүхыдөө 3000 центнер һү абаха гэжэ шиидээ. Энэл жэлдэ 340 тугал абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлхэ уялга абаа. Энэнь түсэбөөр хараалагдаһанһаа 20 толгойгоор олон болоно. Гүрэндэ тушаагдаһан һүнэй 70 процентнь нэгэдэхи сортын байха зэргэтэй.

Хүрбын совхозой малшад энэ үнгэрһэн малай үбэлжэлгын үеые һайнаар дабаа. Мяха гүрэндэ худалдаха түрүүшын хахад жэлэй түсэб 127 процент дүүргэгдэнхэй. Июниин 15 болотор һү гүрэндэ тушааха даабари бэелүүлхэ эрмэлзэлтэй. Түлжүүлэгдэхэ, таргалуулха мал холын бэлшээридэ гаранхай. Үхэр адуулагшад зунай бэлшээриин үедэ малай тус бүриин шэгнүүрые сүүдхэлээ дунда зэргээр 900—950 граммаар нэмээжэ шадаха байһанаа элирхэйлээ. Мүнөө бэлшээриин харууһанда табигдаһан үхэр бүхэнэй шэгнүүр 240 килограмм татана. Тэдэнээ 340—350 килограммда хүргэхэ уялга абаа.

Эдэ хоёр совхозуудай малшадай социалис уялгануудые КПСС-эй райком, райсоведэй гүйсэдком һайшааһан тогтоол абаба. Тиихэ зуураа тэдэнэрэй үүсхэлые үргэнөөр дэмжэхыень, ехэ ашаг шэмэ абахын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхыень ажахынуудай партийна, профсоюзай организацинуудые, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые уялгалаа.

Ж. БАДМАЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

ДҮН ҺАЙН, ЗОРИЛГО ЕХЭ

Баригдажа байгаа Байгал-Амарай түмэр замай Буряадай участок дээрэ мүндэлһэн Тоннельный посёлогто «БАМтоннельстрой» барилгын управлениин партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаан болоо. Энэ суглаан дээрэ «БАМтоннельстрой» барилгын управлениин начальник В. А. Бессолов дэлгэрэнгы элидхэл хэһэн байна.

1975 ондо байгуулагдаһан тоннель малтагшадай энэ ехэ коллектив үнгэрһэн арбадахи табан жэлэй туршада яһала амжалтатай хүдэлөө, түсэбтэ даабаринуудаа амжалтатай дүүргэжэ, социалис мүрысөөнэй шүүгэ шадаа. Мүнөө энэ управлениин тоннельнэ 8 отряд, томо хоёр автобаза, оньһожоруулгын управлени гэхэшэлэн хэдэн ехэ ехэ коллективүүд байгуулагданхай.

Байгалай тоннель малтажа дүүргэгдээд, мүнөө доторхиинь бетоноор бүхэлхэ, камерануудые бариха, электрын [illegible] дамжуулха түхеэрэлгэнүүдые тодхохо хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Эдэ бусад орёо хүдэлмэринүүдые энэ жэлдэ дууһажа, хахадтань рельснүүдые табижа эхилхэ бэлэдхэл хэгдэхэ зэргэтэй. Хойто-Муяын тоннель малтаха хүдэлмэри улам үргэдэнэ. Гэбэшье, эндэ дутагдалнууд, шиидхэгдээгүй асуудалнууд олон гэжэ тэмдэглэгдэбэ. Проект зохёолго унжагайрна, [illegible] ушарнууд дайралдана.

Суглаан дээрэ элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ олон хүн хабаалдаа. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй [illegible] тоннельщигүүдэй ажалда ушардаг дутуу дунданууд тухай тогтоо. Зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалаараа партийно-эдэбхитэдэй суглаан зохихо тогтоол абажа, саашадаа бэелүүлхэ зорилгоёо тодорхойлоо.

К. ЖАМЬЯНОВ,
БАМ-дахи манай корр.

Мүрысөөнэй ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ

ХОНИШОНОЙ ЭРМЭЛЗЭЛ

Нисэнгын совхозой ахалагша хонишон Даши-Нима Зоригтуевич Аюшеев нютаг соогоо түрүүлэн зуутанай зэргэдэ жагсаба. Тэрэнэй даадаг хонинойнь байра Алтан гэжэ газарта түхеэрэгдэнхэй.

Бидэнэй тэсэгэн эндэ ерэхэдэ, хонишод туха сүлөөгүй ажалаха байба. Газаахи байдалаинь харахада, ёһотой ажалша зоной хүдэлдэг газар гэжэ мэдэхээр даа. Хони, хурьгатай эдүүлхэ үбһэ тэжээл, талха тарянай зүйл хүсэд хурахоор асаргадаһан. Хашаагай зүүн урда уһа булеэжүүлдэг амһартын хооһойноо хүүрай түлеэнэй хара утаан оргогрой өөдэ һүунагтан мушхарна.

Эндэ ажалаха байһан хонишодоор уулзажа, ажал хүдэлмэриинь тухайнь хөөрэлдэхэ һанаатай хонинойнь байра соо ороходомнай, хурьгаяа хүхүүлжэ ябаһан табяад наһанай тэшарайгүйхэн бөөтэй эхэнэр бидэнэй хажууда ерэбэ.

— Энэ жэлдэ байрамнай нилээд шинитэй байба. Хананинь, потологынь ехээр сэнтээ. Мүнөө бага сага дорохи шабарынь эгшээд байна. Тэбааза соогуурнай ботинкаар орожо шадахагүй байгаат, — гэжэ минии гутал харан хэлэбэ.

— Энэмнай ахалагша хонишоной нүхэрынь — Шогжума Абидуевна гээшэ, — гэжэ совхозой парткомой секретарь В. Е. Самбуев бидэнтэй танилсуулба.

Үнэхөөрөөшье, досоонь ехэл нойтон, агаарынь хүпдэ һэн. Тэсэ хонишод урдаа тохёолдоһон бэрхэшээлээ дабажа гарахын тула хурьгадайнгаа доро модоор решеткэ дархалжа хээд, тэрээн дээрэ зузааншар һолоомо дэбдихэй байба.

— Зай, иимэ байдалда ямар дүн туйлабат? — гэжэ Шогжума Абидуевнаһаа асуубаб.

— Үсэгэлдэр хурьгадаа тоолоо һэмди. Зуун эхэ хониһоо 100 хурьган болоо. — гэбэ.

— Уялгатнай хэдыб?

— Партиин XXVI съездын хүндэлэлдэ зорюулагдаһан Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсоходоо, зуун эхэ хонин бүриһөө 105 хурьга абаха гэһэн уялга абаа һэмди. Мүнөө тэрэнээ дүүргэхын түлөө шадалаараа оролдожо байнабди. Манайда хони, хурьганай эдихэ үбһэ тэжээл бии. Ногооншье һаяар гарахань. Үшөө нэгэ хэды хонид хурьгалха юм. Пигээд лэ абаһан түлөө гарзада оруулангүй, хүхэ ногоон дээрэ гаргаха эгээл харюусалгатай ажалнай дүүрэнтэжэ байна гээшэ, — гэжэ хонишон эхэнэр бригадынгаа ажалтай танилсуулба.

Ажахын суута хонишон хорёод жэлэй туршада совхозойнгоо хонин һүрэг үдхэлсэжэ ябана. Нёдондо тэдэнэр зуун эхэ хонин бүриһөө 110,5 хурьга түлжүүлээд, дунда зэргээр 26 килограмм шэгнүүртэйгээр эхэһээнь һалгааһан юм.

Түл абалгын үедэ жэл бүри хоёр хүниие нэмэжэ үгэдэг юм. Мүнөө гэр бүлэ Шульгинтан хурьгашадаар хүдэлөө.

Хонишодой ажалтайнь, байра байдалтайнь танилсахада, түрүү хонишоной даадаг коллектив уялгаяа дүүргэхэ арга боломжотой. Хурьгалһан хонидойнь хүшэ гамир һайн. Хурьгадыншье томонууд, өөдэргэн. Хүхүүли хонидтонь сүүдхын 400 грамм үбһэн, 350 грамм талха тарянай зүйл, минеральна тэжээл болон бүлеэн уһан үгтэнэ. Үдэртөө хурьгадаа гурба дахин хүхүүлнэ. Тэрэнэй хажуугаар һайхан үбһэ. холимог тэжээл, ногооной талха, гранул, брикет, бусад минеральна зүйлнүүдые эдюулнэ.

Тус совхозой хонишодой ажалынь урагшатай ябана гэжэ тэмдэглэхээр. 11 отарын эхэ хонидые харууһалдаг хонишон бүхэн өөһэдынгөө түсэбүүдые дүүргэхын түлөө эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлнэ. Тодорхойлбол, В. Д. Цыденов, В. Б. Батуев, бусадай даадаг бригаданууд түл абаха даабаряа үлүүлэн дүүргэнхэй.

Манай ябахада ажахын 6200 эхэ хониһоо 5275 хурьган абтаад, бүрин бүтэн түлжүүлэгдэжэ байгаа һэн.

Д. ДОНДОКОВ.
Яруунын район.

ЭБТЭЙГЭЭР АЖАЛЛАХАДА УРАГШАТАЙ

Итанцын леспромхозой модо бэлэдхэлгын Кика гэжэ пунктын И. А. Заиграевай хүтэлбэрилдэг модошодой бригада арбадахи табан жэлээ эрхим амжалтатайгаар болзорһоонь урид дүүргэһэн юм. Тус бригада ажалайнгаа эршые алдангүй арбан нэгэдэхи табан жэлые эхилээд, мүнөө оролдосотой шударгыгаар хүдэлжэ байна!

И. А. Заиграевай бригада жэлэй эхинһээ хоншо гушаад мянган кубометр модо бэлэдхээ. Энэнь түсэбтэ даабариһаань 4 мянга гаран кубометрээр ехэ. Иимэ амжалта тус бригада оролдолго, эрмэлзэлэй, эбтэй эетэй ажалай, мүн хүдэлмэриеэ эмхидхэжэ шадаһанай ашаар туйлана гэбэл алдуугүй. Бригадна подряд эндэ нэбтэрүүлэгдэнхэй юм.

Тэдэнтэй мүрысэн хүдэлдэг Л. С. Николаевай бригада мүн лэ эршэтэйгээр, нүхэдһөө гээгдэхэгүйе оролдон ажалнана. Тус бригада жэлэй эхинһээ түсэбһөө гадуур 3 мянгаад кубометр модо бэлэдхэнхэй.

В. РУБЦОВ.

«АГИТАТОРАЙ БЛОКНОДОЙ» ШЭНЭ НОМЕР

КПСС-эй Буряадай обкомой «Агитаторай блокнодой» 8-дахи номер хэблэлһээ гараба.

Энэ номерой нээлгэдэ «КПСС-эй XXVI съезд: шэнэ хүниие хүмүүжүүлгэ — манай гол зорилго» гэһэн рубрика доро партиин Улаан-Үдын горкомой пропаганда болон агитациин таһагые даагша Г. Ячменевагай «Мүнөөдэрэй эрилтэдэ харюусамаар» гэһэн статья толилогдонхой. Эндэ манай ниислэл хотын предприяти, эмхи зургаануудта ябуулагдадаг үзэл сурталай, политическэ-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин дүй дүршэл болон саашанхи зорилгонууд тухай хэлэгдэнэ.

Совет театрай, тэрэ тоодо Буряад оронoймнай театрнуудай сцена дээрэ В. И. Ленинэй образые бэелүүлһэн тухай һонирхолтой очерк Зүүн-Сибириин гүрэнэй соёлой институдай багша Г. Шалыгин дурадхана.

Үнгэрэгшэ табан жэлдэ совет хүнүүдэй һуудал байдалай һайжарһан тухай, мүн арбан нэгэдэхи табан жэлдэ хараалагдаһан социальна хүгжэлтын түсэбүүд тухай тоо, баримтанууд «Хөөрэлдөөнүүдтэ, харуулан ойлгуулха агитацида хэрэглэгты» гэһэн гаршаг доро хэблэгдэнхэй.

Багшанарай институдай ахалагша багша Д. Хуташкеевэй «Ээм ээмээ зэргэлүүлэн» гэһэн материал соо совет-монгол хани барисаан тухай бэшэгдэнэ.

КПСС-эй обкомой лектор Н. Кузнецов «Түүхын ушар баримтанууд элишэлнэ» гэһэн статья соогоо империалис гүрэнүүдэй, нэн түрүүн Америкын Холбоото Штадуудай ээрхэг түримхэй ябуулгануудые буруушаана.

Мүнөө үеын Баруун Германида Гитлерэй үзэл бодолые һэргээхэ һэдэлгэнүүд тухай эндэ ниитэлэгдэһэн мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

ШЭНЭ ГЭРНҮҮД—ХҮДӨӨГЭЙ АЖАЛШАДТА

Энэ жэлдэ район дотор барилгын хүдэлмэри бүри үргэн дэлисэтэйгээр ябуулагдана. Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ социально-ажаһуудалай барилганууд ехээр хэгдэхэ, хүдөөгэй зондо шэнэ гэрнүүд, хүүгэдэй ясли, саадууд олоор баригдаха юм. Хурамхаан тосхондо больницын комплекс, Соёлой ордон, худалдаа наймаанай түб болон бусад ехэ барилганууд хэгдэжэ захалхаар хараалагданхай.

КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй тогтоолоор район дотор механизаторнуудта шэнэ гэрнүүд олоор баригдажа байна. Һаяхан эндэхи Хурамхаанай совхоздо хүрэхэдэмнай хоёр айлай байха 10 гэр модоор баригдаад байба. Энэ хүдэлмэри хэхын тула тус ажахыда барилгашадай гурбан бригада байгуулагданхай. Бригадирнараар дүршэл ехэтэй хүдэлмэришэд Валерий Базаров, Дамба Очиров, Сергей Антипов гэгшэд томилогдонхой. Бригада бүридэнь 4 барилгашад ажаллана.

— Залгалаа нэгэ гэр һара соо барижа дүүргэнэбди, — гэжэ барилгашадай бригадир Валерий Базаров хэлэбэ. — Энэ хабартаа Гамбал-Нуга гэжэ газарта нэгэ гэр барижа дүүргээд, мүнөө хоёрдохёо бүтээхэеэ байнабди. Хэрбээ бидэнэрые барилгын материалнуудаар саг соонь хангажа байгаа һаань, барилга бүри түргэноор хэгдэхэ гээшэ.

Комсомол-залуушуулай энэ бригадада Дамба Монтоев, аха дүү Хубита, Доржо Маладаевтан магтаалтайгаар хүдэлнэ. Тэдэнэр үглөө эртэһээ үдэшэ орой болотор хүдэлжэ, үдэр бүриингөө даабари холо үлүүлэн дүүргэнэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Бригадир В. Базаров 2. Барилгашан Х. Маладаев.

С. БАЛДУЕВАЙ
фототекст.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Хурамхаанай райондо барилга ехээр хэгдэнэ. Гансахан арбадахи табан жэлэй туршада 27 миллион түхэригэй барилга хэгдээ, тэрэнэй хахадыень районой подрядна организацинууд бүтээһэн байха юм.

Үнгэрһэн жэлдэ 4500 дүрбэлжэн метр талмайтай гэрнүүд баригдаа, малай олон байра бүтээгдээ. Хурамхаан тосхондо партиин райкомой, райгүйсэдкомой шэнэ гурбан дабхар байшан мүндэлөө. Хажуудань районой газетын редакциин болон типографиин байра, 66 хүнэй байха гостиница жэрыбэ. Мүн нарайлалгын гэр, хилээмэнэй завод гэхэ мэтэ баригдана. Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо эбэртэ бодо малай комплекс, Уланхаачай совхоздо үйлэдбэриин бааза баригдажа байнхай.

Барилгын хүдэлмэри Уланхаанай, Аргатын, Һахалиин совхозуудта урагшатайгаар ябуулагдана. Тэрэшэлэн район дотор газар уһалха түхеэрэлгэнүүд баригдана. Арбадахи табан жэлэй туршада энэ хэрэгтэ 3 миллион түхэриг гаргашалагдаһан жэшээтэй.

СОЮЗНА республиканuудта

РСФСР:

КОЛХОЗОЙ МОРИД

Орловско областиин «Заря» колхозой таряалан болон фермэнүүд дээрэ арбаад мянган мориной хүсэтэй техникэ хүдэлдэг байха. Гэбэшье энэ баримта нютагай моридой фермэнүүдэй хүдэлмэридэ яашье нүлөөлдэггүй.

Колхоздо моридой гурбан фермэ бии юм. 140-өөд морид тэндэ харууһалагдадаг. Моридые хэрэглэхэ ажал олдоод лэ байдаг. Колхознигой хубиин ажахыда тэрэниие хэрэглэхэдэ таарууу зохид. Олохон колхоз, совхозууд морилоо яаража дэмы үгы хээ гэжэ эндэхид тоолоно.

Бухал үбһэтэй прицеп шагтагалһан Т-150 түхэлэй хүсэтэ трактораи ябажа ябахые заримдаа хаража болохо. Иимэ трактор нэгэ мориной хэхэ хүдэлмэриие дүүргэһэн аад, хэды ехэ түлишэ гаргашална гээшэб! Иимэрхүү хүдэлмэриие морёор лэ хэхэдэ таарамжатай бшуу. Тракторайшье, моринойшье хэхэ ажал олдохо. Тэдэниие шадамараар хэрэглэхэ шухала.

Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ илажа гараһан «Заря» колхоз Орловско областиин эрхим ажахынуудай нэгэн юм. Жэл бүри колхозой кассада хэдэн зуугаад мянган түхэригэй сэбэр олзо оруулагдадаг юм.

ТУРКМЕНИСТАН:

РЕСПУБЛИКЫН УҺАЛАГДАДАГ ТАРЯАЛАН

«Главкаракумстройн» мелиораторнууд Марыйска ба Ашхабадска областьнуудай ажахынуудта уһалагдадаг 3 мянган гектар газар дамжуулба. Каракумай ханаабһаа уһан нишэ асарагдаа юм. Республикын уһалагдадаг таряалангай талмай миллион гектарһаа үлүүтэй болобо.

Барилгашад шэнэ газар ашаглажа үргэлжэлһөөр. Табан жэл соо республика дотор 90—93 мянган гектар шэнэ газар ашаглалгада оруулха гээд КПСС-эй XXVI съездын баталһан Гол шэглэлнүүдээр хараалагданхай. Энээнэй тулада ханаабай һаба үргэдхэгдэнэ, гүнзэгы болгожо малтагдана. Харин Амударьягай баруун эрьедэ бүлүүр станцинууд баригдана. Республикын хойто зүгтэ Амударья мүрэнһөө эхи абаһан Туямуюнска ханаабай Ташаузска һалаае барижа эхилээ. Эндэ хлопок тарнхаар хараалагдана.

УКРАИНА:

ВЕТЕРАНУУД ХАБААДАЛСАНА

Харьковска областиин Краснокутска районда үнгэргэгдэһэн эрхим тосхоной түлөө конкурсдо урданай Пархомовко тосхон илажа гараба. Арадай депутадуудай нютагай Соведэй гүйсэдкомой үүсхэлээр байгуулагдаһан пенсионернүүдэй совет тосхониие болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадана.

Ветеранууд элдэб даалгабаринуудые дүүргэдэг. Жэшээнь, «Заря коммунизма» колхозой жолоошон байһан Л. Литовченко модошо дархашуулай бригадые һайн дураараа хүтэлбэрилнэ. Харин «Пархомовский» совхозой хүдэлмэришэн Л. Бескоровайная наһанай амаралтада гараһан бусад эхэнэрнүүдтэй хамта оранжерей байгуулаад, клумбануудта һуулгаха сэсэгүүдые тэндэ ургуулдаг юм.

Тосхондо гэр байра, соёлой-ажаһуудалай эмхи зургаануудые барилгые түргэдхэхэ хэрэгтэ ветеранууд мүн лэ хабаадалсана.

КАЗАХСТАН:

ҮБҺЭ ХУРЯАЛГА ТҮЛЭГ ДУНДАА

Чимкентскэ областиин механизаторнууд гарай ажал хэрэглэнгүй үбһэ тэжээл бэлэдхэнэ. Оньһожоруулагдамал 360 гаран отрядта тэдэнэр хүдэлнэ.

Областиин ажахынууд 1 миллион 800 мянган тонно бүдүүн тэжээл бэлэдхэхые хараалаанхай. Энэнь түсэбһөө 400 мянган тонноор ехэ юм. Нуга сабшалангай болон таримал ногооной ашаг шэмые дээшэлүүлһэнэй ашаар үбһэ, сенаж болон витаминтай ногооной гурил бүри ехээр бэлэдхэжэ абахые хараална. Намарай болон үбэлэй һарануудта горитой ехэ талмайда уһалалга хэгдэһэн байна.

Үбһэнэй шанарта онсо анхарал хандуулагдана. Жэшээнь, Ленинскэ районой механизаторнууд хүсы үбһэнэй хуряалга дээрэ үргэн абасатай жаткануудые хэрэглэнэ. Тэдэнэй хойноһоо пресс-подборщигууд ябажа, үбһэ суглуулаад, түсхай газарта абаашана. Үбһэ тармаха, бухаллаха хүдэлмэри байхаяа болёо. Олохон районуудай ажахынууд арга нөөсэнүүдые хэрэглэн, жэл хахад соо хүрэхэ бүдүүн тэжээл бэлэдхэхээр хараална.

АНХАРАГТЫ: ТҮРҮҮ ДҮЙ ДҮРШЭЛ

ТЕПЛИЦЫН УРГАСА ҺАЙН

«Пригородный» совхозой теплицын комбинадай коллектив үйлэдбэридөө хүдөө ажахын эрдэмэй туйлалтануудые, түрүүшүүлэй дүй дүршэлые үргэнөөр хэрэглэжэ, жэлһээ жэлдэ огородой эдеэнэй баян ургаса абана. Овощ ургуулха ба тэрэниие худалдаха арбадахи табан жэлэй түсэбтэ даабаринууд дүрбэн жэлдэ дүүргэгдээ һэн. 1979 оной хүдэлмэриин дүнгөөр тус коллективтэ I шатын диплом барюулагдаһан юм.

Тус коллективые эхинһээ хойшо хүтэлбэрилжэ байһан, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» ордентой, СССР-эй ВДНХ-гай алтан, мүнгэн, бронзо медальнуудтай, мэргэжэл шадабари ехэтэй агроном, отделениие эрхилэгшэ Нина Николаевна Налётова ямар аргаар баян ургаса абадаг тухайгаа эндэ бэшэбэ.

МАНАЙ теплицын комбинат 1971 ондо түхеэрэгдэһэн юм. Эндэ үгэрсэ, помидор, ногоон мангир ургуулагдадаг. Мүнөө үедэ 20 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай үбэлэй, 21,5 мянган дүрбэлжэн метр хэмжээнэй хабарай теплицэтэйбди. Хабарай теплицын 2 мянган дүрбэлжэн метрынь шэлээр, бэшэниинь плёнкоор хушагданхай.

Эдэ жэлнүүдтэ коллективнай овощ ургуулха, тэрэниие гүрэндэ худалдаха түсэбтэ даабаряа ходо үлүүлэн дүүргэжэ ябаа. Жэлдээ үбэлэй теплицын дүрбэлжэн метр бүриһөө 30 килограмм үгэрсэ, 10—12 килограмм помидор ургуулжа абанабди.

Иимэ амжалтанууд бэлэхэнээр туйлагдадаггүй. Энэмнай комбинадай бүхы мэргэжэлтэдэй, хүдэлмэришэдэй даажа абаһан хэрэгтээ харюусалга ехэтэйгээр, оролдосотойгоор хандаһанай ашаүрэ мүн. Манай дунда олон жэлдэ таһалгаряагүй хүдэлжэ, мэргэжэл шадабари ехэтэй болоһон хүнүүд олон. Илангаяа үбэлэй теплицэдэ хүдэлдэг хүнүүд балай һэлгэдэдэггүй.

Коллективэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Екатерина Гавриловна Севергина, Валентина Алексеевна Матюкова, Светлана Васильевна Григорьева, Галина Андреевна Овчинникова, Таисия Петровна Никонова, Ася Добеева болон бусад эрхимлэжэ ябадаг.

Комбинадай бүхы гурбан бригадые дүршэл ехэтэй, дээдэ эрдэмтэй агрономууд хүтэлбэрилдэг. Тэдэнэрэй тоодо Николай Фёдорович Адов, Зинаида Павловна Таратынова гэгшэд ажалаа һайнаар эмхидхэжэ, үндэр ургаса абаһанайнтаа түлөө медаляар шагнагданхай. Эдэ коллективтэ коммунис ажалай бригада гэһэн хүндэтэ нэрэ олгогдонхой. Энэ жэлдэ 2 түрүү хүдэлмэришэдые партиин зэргэдэ абаад, мүнөө 6 коммунистһаа бүридэһэн партийна эхин организаци комбинадтамнай хүдэлнэ.

БАЯН ургаса абахын тула манай комбинадта шэлэгдэмэл һайн технологи баримталагдана. Овощ бүхыдөө хюрөөгэй хибэдэһэн дээрэ ургуулагдана, шорой хүрьһэн орой хэгдэдэггүй юм. Иимэ сэбэр хибэдэһэ хэрэглэхэдэ, элдэб хоротонтой тэмсэхэдэ зохид байдаг. Юуб гэхэдэ, тиимэ хибэдэһэн соо буртаг ногоонуудай үрэһэн байдаггүй, мүн тэрэниие уһалхада шоройдол адли хатуу болодоггүй, дээгүүрээ хальһатадаггүй. Тэрэшэлэн хибэдэһэндэ шииг нойтон һайнаар шэнгэжэ, ургамалай үндэһэн үлүү норгогдохогүй, агаараар дуталдадаггүй гэжэ шэнжэлэгдэнхэй.

Теплицэнүүд соогоо һайса нэгшээгдэһэн, хибэдэһэнтэй холигдоһон наг шэбхэ оруулаад, тэрэнээ жэгдэлһэнэй удаа дээрэнь сэбэр хибэдэһэ хэжэ, грядкануудые бэлдэнэбди. Тиихэ үедөө тэрэнээ уһалжа, минеральна үтэгжүүлгэ оруулнабди. Тэрэнээ дүрбэлжэн метр бүридэ 80 грамм мочевинэ, 40 грамм аммиачна селитрэ, 40 грамм хоёрлоһон суперфосфат, 10 грамм сернокислэ магни хүргэхөөр хубаарилдагбди.

Рассадаяа һуулгахаһаа нэгэ үдэр урид грядкануудаа ногоон байбантаар (меднэ купорос) сүршэжэ, элдэб бури бии болгохогүй хэмжээн абтана. Тиихэдэ 300 литр уһанда 2 килограмм байбан хайлуулжа, дүрбэлжэн метр бүридэ 3 литр холисо сүршэгдэнэ.

Ажахыдамнай овощой үрэһэн тарилгада һайнаар бэлдэдэг, гуримтай. Үрэһээ хордодог, томо жэжээрнь илгаад, түсгаар бэлдэгдэһэн шэнгэн холисо дотор байлгажа, ургуулан таринабди. Элдэб вирусна үбшэнгүүдэй бии болохогүйн тула үрэһээ марганцовкын 1 процентнэ холисо соо хээд, хахад часай туршада байлганабди.

Ургажа захалһан (халиһанһаа бултайһан) үрэһэн холодильник соо 0 градус хүйтэндэ 1—2 сүүдхын туршада табигдана. Һүүлээрнь үрэһэн полиэтиленовэ плёнкоор хэгдэһэн горшоогхонууд соо таригдана. Тэрэ горшоогхонууд соогоо хахад хубинень нэгшээгдэһэн наг шэбхэ хээд, 40 процент хибэдэһэ, 10 процент элһэ нэмэгдэнэ. Тиигээд тэдэ стаканuудтаа үтэгжүүлгэ оруулнабди. Эндэ уһан, калийна селитрэ, 100 грамм суперфосфат, 100 грамм аммиачна селитрэ, сульфат аммони, хлористо кали, магни, үнэһэ, йод гэхэ мэтэ зүйлнүүдэй холисо хэрэглэгдэнэ. Үрэһэ тариһанай һүүлээр тэрэнээ полиэтиленовэ плёнкоор хушанабди. Тиихэдэ хүрьһэнэй дээдэ тала хүрэхэгүй, хатахагүй байжа, үрэһэн түргэнөөр ургана. Түрүүшын ургамалнуудай бултайжа захалхада плёнконь абтадаг.

Рассада ургуулдаг теплицэ соо үдэртөө 27 — 28 градус, һүниндөө 16 — 18 градус дулаан байлгагдадаг юм. Рассада һайнаар ургуулхын тула гэрэлтэ сагыень ута, сүүдхэдэ 12 — 14 час болгодог байнабди. Энэнь үгэрсын түргэнөөр эдеэшэдэг болоходо туһатай, ургасань түрүүшын үедэ дээшэлдэг гэжэ элишэлэгдээ. Рассада гэрэлтүүлхын тула ДРЛ-400 түхэлэй лаампа хэрэглэгдэнэ.

Рассадаяа хүрьһэнэйнь шииигтэйе харалсажа байжа бүлеэн уһаар (25—26 градус) уһалдагбди. Рассадын гараһанай һүүлээр 7—8 хоногой үнгэрхэлөөр лэ уһанда хайлуулһан үтэгжүүлгээр тэжээнэбди. Дүрбэлжэн метр бүридэ 10 литр иимэ үтэгжүүлгэ хүртөөгдэдэг. Иимэ холисодо 5—6 грамм аммиачна селитрэ, 10—15 грамм суперфосфат, 5 — 10 грамм калийна селитрэ, 5 грамм мочевинэ, 5 грамм сернокислэ магни, 20 — 25 грамм модоной үнэһэн орoно. Рассадаяа хоёр дахин үтэгжүүлнэбди.

Үгэрсын рассадые һара үнгэрһэн хойно, 3—4 һайн набшатай болохолоорнь, помидорые 45—50 хоноһоной һүүлдэ теплицэ соогоо һуулганабди. Рассадаяа һуулгахын урда тээ һайса уһалаад, элдэб үбшэнһөө һэргылхын тула түсгаар бэлдэһэн холисоор сүршэнэбди. Расса… шэлэжэ һуулгагдадаг, м… нуудынь хаягдадаг юм.

ТЕПЛИЦЭ дотор үгэрс… помидорой баян ург… абахын тула һайн сорт… эрхим шанартай үрэһэн … рэглэгдэнэ. Манай эндэ … сын ТСХА-1, ТСХА-211 (… нул), Сюрприз-66, Моск… гай теплицын, майн сорт… таригдадаг. Помидорой … раинын үрэжэлтэ-281, Ре… мүн Вировскэ түргэн эд… шэдэг сортнууд һуулга… на.

Түрүүшын үедэ — үгэрс… эдеэшэжэ захалтар хүры… 75—80 процент, саашада… 85 — 90 процент шинг… байлгагдана. Сагай ула… харалсажа байжа уһалха … рэгтэй. Хуурай, халуун … нүүдтэ ургамал үдэр … уһалагдадаг юм.

Ургамалай эшэнүүд … байхаар дээшээ уягдана. … сквагай сортын үгэрсын … сантиметр үндэр боло… лоорнь бүхы хажуу тал… һалаанууд хухалагдадаг, … лойнь сэсэгүүд үгы хэгд… байна.

Тиигээд 1 метр, 1,5 … үндэр болоходонь баһал … лаануудынь хухалагдажа … даг. Гол эшэдэнь 4—5 … гарахаар үлөөгөөд, бэш… үгы хэгдэдэг.

Ургамалай сэсэглэжэ … халхалаар лэ теплицэ … зүгынүүд табигдана. М… дүрбэлжэн метр талмай … ридэ зүгын нэтэ бүлэ х… хөөр табигдадаг байна.

Ургамалай хэр зэргэ … һэлжэ байһыень харал… байжа, сэбэр хибэдэһэ … мэгдэдэг. Рассада газ… һуулгаһанай һүүлээр 5 … ног бүхэндэ минера… үтэгжүүлгэ оруулдаг, са… даа неделидэ нэгэ удаа … рэглэдэг.

Ургамалай ургажа … үедэ агрономууд саг … жэ ябажа, ямар үбшэн, … ротон бии болоноб гэжэ… ража, шалгажа байдаг … римтай. Хэрбээ тиимэ … нэй бии байбалнь хими… аргаар тэдээнтэй тэмсэ…

Манай комбинатда ж… жэлдэ ургасын дээш… байбашье, огородой эде… өөрынь үнэ сэн хямда… гүй. Юуб гэхэдэ, шу… нүүрһэнэй сэн ехэ бай…

Хабарай теплицэдэ х… лэхэ аргал шэбхэ дута… на. Тиимэһээ хабарай … теплицын аяар 20-донь … рөөгэй хибэдэһэн аргал … хэгүйгөөр хэрэглэгдэнэ. … мэһээ тэндэһээ ургаса … абтана, тон оройтожо … шэнэ бшуу.

Саашадаа теплицэ … торф хэрэглэдэг болохо… жэлгэ хэжэ байнабди. Ү… теплицэ дотор шэбхэ … лэгдэдэггүй дээрэһээ … кислэ газ багадана. … ургамалда муу. Тиимэһэ… лэй теплицэнүүд дотор … хонууд соо үхэрэй … һа хэжэ эһээнэбди. Энэ… углекислэ газ гарадаг … шабааһанай шүүһээр у… лые үтэгжүүлхэдэ, ур… дээшэлдэг байха юм.

Манай коллектив КП… XXVI съездын шии… риие бэелүүлэн, арад … овощ ехээр ургуулжа … хэрэгтэ бүхы хүсэеэ, … жэл шадабаряа элс… арбан нэгэдэхи табан … түсэбтэ даабаринуудые … зорһоо урид бэелүүлх… һандаа этигэнэ.

Н. НАЛЕТО…
Улаан-Үдын рай… «Пригородный» сов… теплицын комби… отделениие эрхил…

Советүүдэй хүдэлмэри

ЗОРИГ БАДАРГАН...

Улаан-Үдэhөө зүүн урагшаа нарhан модото ойн дунда үргэн салуу гудамжануудтай ехэ тосхон оршоно. Энэ хадаа ан үсхэбэрилгэ «Забайкальский» совхозой түб болоно.

Буряадай АССР-эй Верховно Советэй тогтоолой еһоор арбаад жэлэй саада Забайкальскиин сельсовет (Улаан-Үдын район) бии боложогдоhон байгаа. Тэрэ сагhаа хойшо шэнэ сельсовет бүхы ажал ябуулгаяа өөрынгөө hунгагшадтай нягта харилсаатайгаар эрхилжэ, тэдэнэй аша туhын зорилгонуудые шиидхэжэ байна гээшэ.

Эндэхи нютагай Советэй 36 депутат совхозойнгоо үйлэдбэриин ба соёл гэгээрэлэй хүдэлмэриин бүхы асуудалнуудые шиидхэжэ байна. Үнгэрhэн арбаад жэл соо яhала ехэ юумэн хэгдэбэ гэхэдэ алдуу болохогүй. Арбадахи табан жэлдэ «Забайкальский» совхоз 17 миллион 108 мянган түхэрэгэй ангай арhа гүрэндэ тушааhан байна. Ингэжэ олзо доход ехээр оруулhанайнгаа ашаар совхозой түб hууринда шэнэ шэнэ барилганууд хэгдэжэ, хүдэлмэришэдэй тосхон шэнжэеэ хубилгажа, болбосон түхэлтэй, гоё hайхан болоhон юм. Энэ түйлалтанууд болон хубилалтада сельсоведэй, тэрэнэй депутадуудай оруулhан хубита яhала бии.

Һүүлэй үедэ бодхоогдоhон шэнэ барилганууд дээрэ тогтохо болоо hаа, 16 байратай гэр, тус бүридөө 2 байратай табан гэр баригдаа. Тиигээд 320 hууритай шэнэ hургуули, автотракторна парк, шэнэ гостиница, 40 мянган ангай багтаха үйлэдбэриин байра гэхэ мэтэ бодхоогдоо юм.

Мүнөөшье шэнэ барилганууд хэгдэжэл байhаар. Жэшээнь, 10 байратай шэнэ гэр бодхоогдоно. Энээнhээ гадна, совхозой ангуудай тэжээл буйлуулан бэлдэхэ цех баригдажа эхилэнхэй. Энэ хоёр барилга мүнөө жэлдэ дүүрэхэ зэргэтэй юм.

Нютагай Советэй депутадуудай эдэбхи, оролдолгын ашаар мүн лэ 2 магазин, столово, хүүгэдэй саад, зуугаад хүнэй хамтын байра ашаглагдаа hэн. Тэрэшэлэн эндэ Соёлой ордон нээгдэнхэй.

Хоёр жэлэй саада тээ, 1979 ондо, эндэхи ангай совхоз Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ гараhанайнгаа түлөө КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугта хүртэhэн байна. Иимэ үндэр дээдэ шагнал абахын тулада совхозой хүдэлмэришэдэй бүхы хүсэ, шадалаа элсүүлэн хүдэлхэ хэрэгтэ нютагай Советэй депутадууд туhа, нэмэри хүргэhэн юм.

Мүн тэрэ жэлдэ дэлгэрhэн хүдөөгэй Советүүдэй хоорондохи мүрысөөндэ Забайкальскиин сельскэ Совет хоёрдохи hуури эзэлжэ, мүнгэн шанда хүртэhэн байна. Мүн нёдондо жэлдэшье мүрысөөндэ илаhанайнгаа түлөө мүнгэн шанда хүртөө юм. Эдэ бүтэдэ баримтанууд нютагай Советэй болон тэрэнэй депутадуудай эдэбхитэйгээр ажаллажа, олоной хэрэг бүтээхын түлөө оролдодогой бодото гэршэ болоно. Тэдэнэй дундаhаа онсо шалгарhан нүхэдые нэрлэхэ болоо hаа, нэн түрүүн Тамара Петровна Баженовае дурдалтай. Энэ нүхэрнай hунгагшадайнгаа гэрнүүдтэ ябажа, парти, правительствын баталан абаhан шухала тогтоолнуудай удхыень ойлгуулдаг, тэрэшэлэн сельсоведэй сесси дээрэ абтаhан шиидхэбэринүүд тушаа хөөрэлдөөнүүдые үнтэргэдэг байна. Мүн тиихэ зуураа, айл бүлэ бүхэнэй ямар hуудал байдалтай байhаниие мэдэжэ абаад, хэрэгтэй болоhон сагтань туhаламжа үзүүлхые оролдодог хүн юм.

Мүн эндэ депутадуудhаа бүридэhэн элдэб комиссинууд хүдэлдэг. Жэшээлхэдэ, ангай совхозой зоотехник Дансарунов түрүүтэй хүдөө ажахын комисси совхозойнгоо ажал хэрэгүүдые анхаралдаа абажа, дутуу дундануудые элирүүлээд, тэдэниие дары түргэн усадхаха хэмжээ абана.

Тэрэшэлэн, эндэхи дунда hургуулиин багша Альбина Михайловна Тихоновагай хүтэлбэрилдэг соёлой болон ажаhуудалай асуудал эрхилдэг комисси өөрынгөө зорилго зүбөөр ойлгожо, ехэ юумэ бүтээнэ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Тиихэдээ соёл гэгээрэлэй, худалдаа наймаанай, нинтын эдеэ хоолой эмхи зургаануудай хүдэлмэриие hайжаруулха, тосхон дотороо ариг сэбэрые сахиха асуудалнуудта саг үргэлжэ анхаралаа хандуулна.

Забайкальскиин сельсовет hаяхан тогтоhон байбашье hаа, үнгэрhэн арбан жэлэй туршада хүдэлмэреэ яhала эдэбхитэйгээр эрхилнэ. Депутадууд мүнөө Коммунис партиин XXVI съездын шиидхэбэринүүдтэй танилсажа, эсэной дунда ябуулдаг ажалаа эдэбхижүүлхые, эршэдхэхые эрмэлзэнэ.

П. ВАСИЛЬЕВ.

танние ямараар хангана6

АМЖАЛТАЯА БАТАДХАХА

Үнгэрhэн табан жэлэй туршада Түнхэнэй районой кооператорнууд яhала амжалтатайгаар хүдэлжэ гараhан байна. Гол дүнгүүдыень эндэ богонихоноор дурдая. Райпотребсоюз эд бараанай эрьесын табан жэлэй түсэбые 100,4 процент дүүргээ. Түсэбhөө гадуур 340 мянга гаран түхэригэй эд бараан худалдагдаа. Тиихэдэ түсэбүүд розничэ худалдаа наймаагаар 100,2 процент, нинтын эдеэ хоолой талаар 104,3 процент, продукци үйлэдбэрилэн гаргалгаар 101,7 процент, номуудые худалдалгаар 113,2 процент дүүргэгдээ.

Худалдаа наймаа эрхилдэг бүхы коллективүүд 1980 оной-нгоо түсэбые Түнхэнэй сельпоhоо бэшэн амжалтатайгаар дүүргэhэн юм. Эд бараанай эрьесын түсэб район дотор бүхыдөө 101,2 процент дүүргэгдээ гэхэ гү, али хүн зондо түсэбhөө гадуур 258 мянган түхэригэй эд бараан худалдагдаа. Эдэ бүхы тоонууд дээрэhээ тобшолон харахада, районой кооператорнууд КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдые, мүн парти болон правительствын удаань баталан абаhан тогтоолнуудые хүтэлбэри болгон, Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсоод, горитой амжалтануудые түйлаа гээшэ.

Түрүү хүдэлмэрилэгшэдэйнгээ нэрэнүүдые эндэ дурдангүй гаража болохогүй гэжэ hанааб. Тэдэнэй тоодо наймаалагшад Л. Г. Актинова, Н. С. Усольцева, В. Б-С. Тулаева, Л. Д. Балхасова, В. В. Сороковикова, С. И. Тангаева, автомагазинуудые даагшад Н. И. Томилов, В. Н. Бурбоева, тогоошод О. М. Шубина, Е. Л. Солдатова, хилээмэ баригшад З. Л. Попова, Л. В. Корнилова, автобазын жолоошод П. Д. Чернегов, С. П. Кравченков, бусад ороно. Тэдэнэр булта коммунис ажалай болон арбадахи табан жэлэйударнигуудай нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй юм.

Үнгэрэгшэ табан жэлдэ худалдаа наймаанай талаар нилээд амжалтануудай түйлагдаашье hаань, ажал хүдэлмэридэмнай гараhан дутагдалнууд, шиидхэгдэхэ асуудалнууд үшөөшье олон байна. Илангаяа хүдөөгэй ажалшадые хангаха, тэрэнэй шанар дээшэлүүлхэ, барилга хэхэ, материально-техническэ баазаяа саашадань hайжаруулха, худалдаа наймаанай, нинтын эдеэ хоолой болон хилээмэ бариха предприятинуудые үндэр мэргэжэлтэй кадрнуудаар бэхижүүлхэ ёhотойбди. Район доторхи олохон магазинууд хуушарhан, уйтан, худалдаа наймаанай мүнөө үеын эрилтэнүүдтэ харюусахагүй байшан соогоо байhаар. Шэмхэ, Харбяангууд, Шулуута, Гужар, Никольск, Аhалиг, Түхэрээн, бусад hуурин тосхонуудай магазинууд тэдэнэй тоодо ороно. Мүн лэ Тооро, Түнхэн, Жэмhэг, Зуун-Морин тосхонуудай нинтын эдеэ хоолой предприятинууд муу байрануудтай.

Гэбэшье эдэ тосхонуудта шэнэ объектнүүдые бодхооход тухай асуудал жэлhээ жэлдэ хойшолуулагдана. Дурсагдагша тосхонуудта гол түлэб колхознигууд болон совхозуудай хүдэлмэришэд ажаhуудаг, ажалладаг байна. Теэд ажахынууд, томо предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд тус асуудалые шиидхэхэ хэрэгтэ анхаралаа багаар табидагынь гайхалтай.

Мүнөө арбан нэгэдэхи табан жэл гараад, эршээ абан, амжалтын замаар алхалаа гээшэ ааб даа. КПСС-эй XXVI съезд худалдаа наймаанай, нинтын эдеэ хоолой эмхинүүдэй, саашанхи хүгжэлтэ хангаха талаар ехэ зорилгонуудые хараалhан байна. Бидэ съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тула түрүүшын үдэрнүүдhээ хам орообди. Райпотребсоюзай ажалша бүхы коллективүүдтэ партийна болон профсоюзай хамтын суглаанууд үнгэргэгдэжэ, арбадахи табан жэлэй дүнгүүд үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдэhэн, бии байhан дутуу дунданууд элирүүлэгдэhэн юм. Мүн эдэ суглаанууд дээрэ бэелүүлхэ зорилгонуудаа тодорхойгоор хараалhан, дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялгануудые абаhан байнабди.

Байгша оной эхиндэ районой кооператорнуудай эдэбхитэдэй суглаан дээрэ розничэ эд бараанай эрьесын жэлэй түсэбые декабриин 30-да дүүргэхэ, хүн зондо түсэбhөө гадуур 100 мянган түхэригэй эд бараа худалдаха, харин оптово эд бараанай эрьесын жэлэй түсэбые декабриин 25-да дүүргэхэ гэжэ хараалhан социалис уялгануудые баталан абаа hэмди. Нинтын эдеэ хоолой талаар эд бараанайнгаа эрьесын жэлэй түсэбые 101,3 процент дүүргэхэбди, тиихэ зуураа эдеэнэйнгээ шанар hайжаруулхабди, ассортиментыень үргэдхэхэбди. Мүн хангалгын соёл дээшэлүүлэгдэхэ. Хэрэнэй түбэй столово эгээн түрүүлэн ажахын тоосоондо гүйсэд оруулагдахаар хараалагдана.

Хилээмэнэй комбинадай хүдэлмэрилэгшэд продукци үйлэдбэрилхэ түсэбөө бүхыдэнь декабриин 29-дэ дүүргэхэ уялга абанхай.

Бэлэдхэл - худалдалгын хүдэлмэриин талаар жэлэй түсэб декабриин 20-до дүүргэгдэхээр, түсэбhөө гадуур 40 мянган түхэригэй продукци бэлдэжэ худалдагдахаар хараалагдана. Илангаяа hамар, hархяаг, жэмэс ехээр бэлдэгдэжэ худалдагдаха.

Жолоошоднай ашаанайнгаа эрьесын түсэб декабриин 25 болотор дүүргэхэ, түсэбhөө гадуур 1000 тонноhоо бага бэшэ ашаа зөөхэ юм.

Мүн уялга дотор барилга үргэдхэхөөр, худалдаа наймаанай предприятинуудай, нинтын эдеэ хоолой болон бусад объектнүүдые заhабарилхаар ба hэльбэн шэнэлхээр хараалагдана. Тэдэнэй тоодо Хэрэндэхи мебелиин магазин, Харбяангууд, Түнхэн тосхонуудай эд бараанай магазинууд ороно. Эдэ магазинуудай байшан .. шэнээр баригдаха юм. Энээнhээ гадна зургаан магазинай, нэгэ столовын байра hэльбэн шэнэлэгдэхэ, капитальна заhабарилгада ороходо байна.

Байгша оной түрүүшын кварталай түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдэбэ. Эд бараанай эрьесын түсэб манай наймаалагшад 101,8 процент дүүргээ. Харин нинтын эдеэ хоолой талаар түсэб 109,8 процент дүүргэгдэhэн байна. Түнхэнэй потребкоопераци энэ абаhан эршээ саашадань улам шангадхажа, 1981 оной болон бүхыдэнь арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхэ бээ гэжэ найданабди.

В. БЕЛОМЕСТНЫХ,
Түнхэнэй районой худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай райкомой түрүүлэгшэ.

ТҮРҮҮШЫН ШАЛГАЛТА

РЕПОРТАЖ

Зунай эхин hарын түрүүшын үдэр... Энэ hайхан үдэр бүхэдэлхэйн арад зон Үхибүүдые хамгаалха уласхоорондын үдэр гэдэг, үргэнөөр тэмдэглэгдэдэг гээшэ. «Коммунис бүлгэмые байгуулха гол зорилгонуудай нэгэн хадаа үхибүүн бүхэндэ жаргалтай бага наhа олгуулха» гэжэ КПСС-эй гол зорилгонууд соо хэлэгдэнхэй. Манай парти, гүрэн түрэмнай үхибүүдэй жаргалтай байхынь тула үнэхөөрөө хэды ехэ оролдолго гаргана гээшэб!

Мүн энэ үдэрые hургуулиин hурагшадай ажабайдал тээшэ хэhэн түрүүшын алхам гэхэдэ болохо. Юундэб тэхэдэ, энэ үдэр 8-дахи ба 10-дахи классай hурагшад гүрнэй шалгалтануудые барижа эхилбэ бшуу.

...Сагаан сэсэгүүдтэл адли бантигуудтай, сагаан фартугуудтай басагад юушьеб хөөрэлдэн, баяртайгаар энеэлдэн, hургуулиhаа гараад алхална. Эдэ хадаа Улаан-Үдын 2-дохи hургуулиин найман класса hурагшад Е. Петлицкая, Е. Метешова, Э. Колмакова, П. Бубеева гэгшэд болоно.

— Бидэ мүнөө алгебраар шалгалта барябди. Түрүүшынгээ туршалтые hайн дабаhандаа баяртайбди. Тиигээд саашадаа дунда hургуулияа дүүргэхэ хүсэлэнтэйбди — гэжэ 8-дахи «б» классай hурагша Е. Петлицкая хөөрэбэ.

— Би хүгжэмдэ ехэ дуратайб. Тиимэhээ педучилищада ороод туршахаб, — гэжэ 8-дахи «а» классай hурагша И. Салимова нэмэбэ.

Наhан соогоо түрүүшынгээ шалгалтые барижа байhан басагадта саашадань амжалта хүсөөд, паруул ехэ hургуули соо оробоб. Коридор соо хон-жэн... Гансал hанаагаа зобоhон эхэнүүд үдын забhарлалгын болохые хүлеэнэд.

Буряадай филиалай хүдэлмэрилэгшэ Э. М. Бухольцеватай хөөрэлдэбэбди.

— Манай эгээ ехэ басаган Марина шалгалта барижа байна. Энэ хадаа басаганаймнай эгээл ехэ, харюусагатай алхам гээшэ. Шалгалта барихаяа Марина дорюун, бэедээ этигэнги ерээ hэн. Харин маанадые hанаагаа бү зобогты гэжэ хэлээ, — гэжэ Маринын эхэ зүрхөө хүдэлгэн хөөрэбэ.

Үнэхөөрөөшье шалгалта барижа байhан 10-дахи «б» класста ороходо, хүндэшэг хэрэгэй болоhо байhаниинь гансата элирбэ. В. В. Маяковскиин зохёолнуудаар, Г. А. Печоринойба Максим Максимычай уулзалгануудаар, мүн Ленин тухай дуратай номуудаараа hурагшад сочинени бэшэнэ ха юм. Шалгалтын комиссиин бүридэлдэ Н. П. Черниговская, О. А. Дягилева болон бусад багшанар оролсоно. Шалгалтын комиссиие арадай гэгээрэлэй отличник, hургуулиин директор В. И. Корытов ударидана.

Удаашьегүй забhарлалга боложо, энэ классай hурагшадтай хөөрэлдэбэбди.

— Би Маяковскиин уран зохёолнуудаар hонирходогби. Тиимэhээ энэ темээр бэшэхэдэм, намда хүнгэн — гэжэ Е. Мочалова хөөрэнэ.

В. Давыдов А. Осецкий хоёр Ленинскэ темээр бэшэбэд. «Юундэб гэхэдэ, энэ темэ бидэндэ hонирхолтой, бэшэхэдэшье хүнгэн», —гэжэ тэдэ хөөрэбэд.

— Класстамнай дүрбэн отличнигууд hурадаг. Эдэнэр хэд бэ гэбэл, Т. Тихоньких, И. Казакова, И. Горбунова, Е. Мочалова болонод, —гэжэ классай хүтэлбэрилэгшэ Т. А. Терентьева омогорхон хөөрэбэ.

— Темэнүүдэй хүндэшье hаа, hурагшад ядалданагүй, — гэжэ hургуулиин директор В. И. Корытов нэмэбэ.

Тиигээд коридор соо 10-дахи «а» классай hурагша З. Серебряковатай хөөрэлдэнэбди.

— Би литературын багша болохо хүсэлэнтэйб. Тиимэhээ энэ түрүүшымни шалгалта ажабайдалаймни шухала үе гээшэ, — гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Зүб даа, З. Серебряковагай hанаhан хүсэhэн хэрэгэй түрүүшын алхам бэелүүлэгдэжэ байна ха юм. Түрүүшын алхамуудай хүндэ хүшэршье hаань, тэрэниие дабажа, ерээдүйнгөө жаргалтай ажабайдал тээшэ дорюунаар, бата бэхеэр алхалха гээшэ hайхан гүб даа.

Б. ДЫМБРЫЛОВА.

Социалис оронуудаар

СОВЕТ ДҮЙ ДҮРШЭЛ ҮРГЭНӨӨР НЭБТЭРҮҮЛЭГДЭНЭ

БЕРЛИН. Биттерфельдэ хотодохи (Галле округ) химическэ комбинадай хүдэлмэрилэгшэд үйлэдбэриин технологи шанаржуулха талаар түрүү совет дүй дүршэлые шадамараар хэрэглэнэ. Тиин мүнгэн промышленностьда шухала хэрэгтэй тетрахлорал гэжэ бодосые үйлэдбэрилэн гаргаха түсэбтэ даабарияа нилээд ехээр үлүүлбэ. Түрүү дүй дүршэл үргэнөөр нэбтэрүүлhэнэй ашаар комбинадай коллектив үнгэрhэн жэлэйхидэ орходоо хоёр дахин ехэ хэмжээнэй тетрахлорал үйлэдбэрилжэ, захигшадтань эльгээхээр зорилгонхой.

СССР-эй, социалис аха дүү бусад оронуудай дүй дүршэл үргэнөөр нэбтэрүүлhэнэй ашаар үйлэдбэриеэ шанаржуулха, тэрэнэй хүгжэлтые эршэдхэхэ арга хангаабди гэжэ комбинадай генеральна директор Г. Шварц хөөрэбэ. Жэшээлхэдэ, комбинадай бүхы дээрээ үнгэрhэн жэлдэ зургаан хоног соо үйлэдбэрилэгдэдэг продукциин хэмжээнтэй тэнтэй эд бараа даабариhаа гадуур бүтээн гаргажа амжаа юм. Тиихэдэ түүхэй эд, элшэ хүсэ хараалагдаhан хэмжээнhээ hургүй багаар гаргашалаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Совет мэргэжэлтэд, хүдэлмэрилэгшэдтэй нягта холбоо барисаа байгуулhанай ашаар ГДР-эй олохон предприятинууд үндэр үрэ дүн түйлана.

ХҮДӨӨ АЖАХЫН МЭРГЭЖЭЛТЭДЫЕ БЭЛДЭНЭ

ПРАГА. Мэргэжэлтэдэй бэлдэжо гаргаhанай ёhоор, ЧССР-эй хүдөө ажахын үйлэдбэридэ хүдэлдэг зоной тоо 90-яад оной hүүл болотор 600 мянган хүнөөр хорохо баатай. Зүгөөр хүдөө ажахын үйлэдбэриин хэмжээе жэлhээнь доошонь оруулхагүйн тула тэрээниие саашадань шанаржуулха, оньhоруулха зорилго хурсаар табигдана. Механизаторнууд болон бусад мэргэжэлтэй хүдэлмэрилэгшэдые бэлдэхын тула hуралсал-үйлэдбэриинь базые саашадань hайжаруулха хэрэг хараалагдана. Байгша табан жэлэй hүүл болотор хүдөө ажахын үйлэдбэридэ хабаатай бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй 50 процентнь энэ мэргэжэлтэй болохо юм. Тиихэдэ ажалай түрүү дүй дүршэлэй кооперативна hургуулинуудта, механизаторнуудай курсануудта жэл бүри 300 мянган хүн ябажа, мэргэжэл, шадабарияа дээшэлүүлнэ.

3.500000-дахи РАДИОКАССЕТОФОН

БУХАРЕСТ. Румыниин Ясы хотодохи «Технотон» гэжэ заводой конвейерhээ 3.500.000-дахи радиокассетофон үйлэдбэрилэгдэн гараба. 1974 ондо ашаглалгада ороhон Румыниин радиоэлектронно промышленностиин энэ залуу предприяти хамта эды шэнээн элдэб түхэлэй радиоприемник, кассетофонуудые бүтээhэн байна. Үнгэрhэн хугасаа соо ехэшье орон дотороо бэшэ, мүн хилын саагууршье бараhан 120 янзын элдэб радиоприемник, телевизор, кассетофон, бусад аппаратура үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэ.

ГДР. Элшэ хүсэнэй зургадахи агрегадай ашаглалгада, Маркеребахдахи (Рудын хадануудта бүлэлгэ-хөсэлгын станци 1050 мегаватт элшэ хүсэ үйлэдбэрилдэг болобо. Тиигэжэ республикын элшэ хүсэнэй баазые бэхижүүлхэ талаар шухала алхам хэгдэбэ. Маркеребахдахи электростанци баригдалгада ГДР, СССР, ЧССР, социалис бусад оронууд хабаадаа юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: станциин машинна зал соо.

АДН—ТАСС-ай фото.

ЭЭЛЖЭЭТЭ ПЛЕНУМ ҮНГЭРГЭГДЭБЭ

РСФСР-эй научно-педагогическа бүлгэмэй Буряадай отделениин ээлжээтэ, 6-дахи пленум hаяхан үнгэрбэ. Энэ пленумдэ «РСФСР-эй научно-педагогическа бүлгэмэй Буряадай отделениин КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ гол зорилгонууд» гэhэн асуудал хараагдаhан байна.

Тус бүлгэмэй Буряадай отделениин президиумэй түрүүлэгшэ М. Н. Мангадаев элидхэл хэбэ. Бүлгэмэй тоосооото hунгуулиин конференцидэ бэлдэхэ асуудалаар отделениин президиумэй гэшүүн Б. Б. Нехуров үгэ хэлээ.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ Д. Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай доцент Н. К. Елаев, Улаан-Үдын 33-дахи hургуулиин партийна организациин секретарь И. З. Якубова, Социалис Ажалай Герой Б. З. Поздеев, багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлдэг институдай методист П. И. Воробаев, Доодо-Ивалгын найман жэлэй hургуулиин завуч Г. Д. Раднаева хабаадажа, үгэ хэлэhэн байна.

РСФСР-эй научно-педагогическа бүлгэмэй Буряадай отделениин 6-дахи пленум КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые, бодото дээрэнь бэелүүлхэ талаар тусхай тогтоол баталан абаа.

Пленумэй хүдэлмэридэ хабаадагшад эрдэм мэдэсэ түгэс, хүмүүжүүлгэ hайнтай, Эхэ орондоо бэеэ үгэнги залуу үетэниие hурган гаргаха хэрэгтэ хаба шадалаа, мэргэжэл шадабаряа сүм зорюулхаар бэлэн байhанаа элирхэйлээ.

Ч. БУДАЕВ.

Хилын саанаhаа

ТАСС АПН

ВЕНГЕР-ЧЕХОСЛОВАК КОММЮНИКЕ

БУДАПЕШТ. КПСС-эй XXVI съезд дээрэ найруулагдаhан СССР-эй эб найрамдалта үүсхэлнүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула Варшавска Договорто ородог бусад гүрэнүүдтэй хамта Венгри болон Чехословаки саашадаашье бүхы хүсэлэл оролдолгонуудаа гаргаха юм гээд ЧССР-эй правительствын Түрүүлэгшэ Л. Штроугалай хани ёhоной албанай хэрэгээр ВНР-тэ ерэлгын дүнгүүд тухай эндэ толилогдоhон коммюнике дотор хэлэгдэнэ.

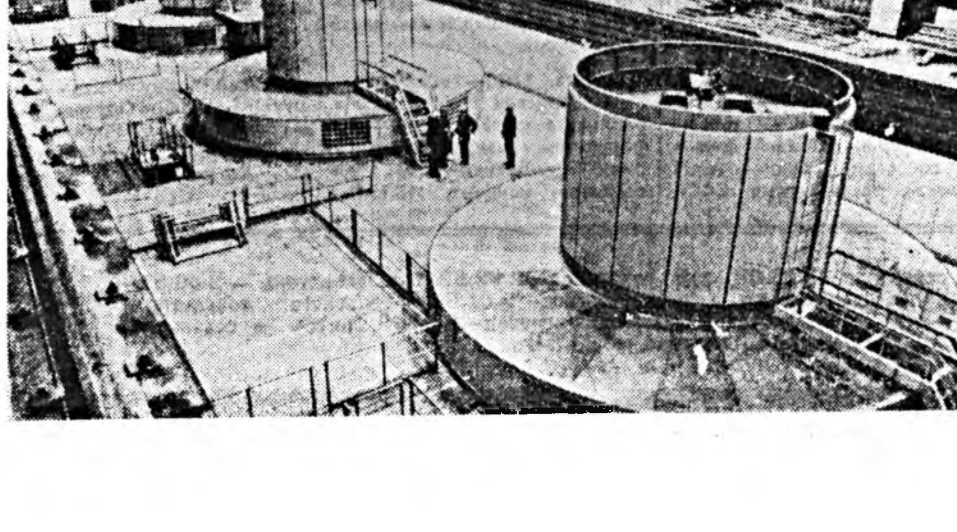
Уласхоорондын шахардуу байдалые hуларуулха талаар шэглүүлэгдэhэн хүсэлэл оролдолго саашадаашье гаргаха шухала гэжэ хоёр ороной правительстванууд мэдүүлээ гээд документ соо заагдана. Энээнтэй дашарамдуулан, Европо түбидэхи сэрэгэй түгшүүрилые hуларуулха, буу зэбсэгүүдые хуряаха конференциие дары зарлаха шухала гэжэ хоёр тала хэлэhэн байна.

Марксизм-ленинизмын ба пролетарска интернационализмын гол ёhонуудта үндэhэлдэг али бүхы харилсаа холбоогоо эдэбхитэйгээр хүгжөөхэ хүсэлэнтэй байhанаа ВНР болон ЧССР мэдүүлбэ гэжэ коммюнике дотор тэмдэглэгдэнэ.

НЕГР АРАДАЙ ЭРХЭНҮҮДЭЙ ТҮЛӨӨ

НЬЮ-ЙОРК. Захиргаанай болон бидэнэртэ дахинаа гэнжэнүүдые үмдэхүүлхые hэдэжэ оайhан бүхы хархис этэгээдүүдэй харата ябуулануудhаа негр арадай эрхэнүүдые сахин хамгаалха гэhэн уряа доро үндэhэ яhанай илгаа гаргалгын ба политическэ хашалта харшалалтада эсэргүү тэмсэлэй национальна холбооной съезд Алабама штадтахи Бирмингем хотодо болобо.

Сэрэгэй бюджедые ой ухаанда орошогүйгөөр дэбэргэн ехэ болгожо, ажалшадай социальна аша туhада hомололгонуудые хорооходо гэhэн политика бэелүүлдэг Вашингтоной захиргаанай эзэрхэг түримхэй гадаадын политикын хараа шугамые съездын делегадууд нэгэн hаналтайгаар буруушааба. «Мүрдэн хашана, харшална гэжэ бусад арадуудые гэмнэхые hэдэхэдээ, захиргаанай түлөөлэгшэд билдагууша зан гаргана гээшэ,—гэжэ США-гай нинтын элитэ мэдээжэ ажал ябуулагша Анджела Дэвис мэдүүлбэ. — Эдэнэй үндэhэн эрхэнүүдээ сахин хамгаалхын түлөө үнэн зүбөөр тэмсэжэ байхадань, Хоито Ирландиин, Палестинын ба Намибиин арадуудые мүрдэн хашагшад гэжэ Вашингтон соносхоно бшуу. Мүрдэн хашаха ябадал имагтал Америкэдэ үргэнөөр дэлгэржэ байнхай. Энээнhээ бага яhатанай түлөөлэгшэд ехэ хохидолдо ороно.

ВЕТЕРАНУУДАЙ УУЛЗАЛГА

ВАРШАВА. Польско-совет хани барисаанай бүлгэмэй ветерануудай бүхэпольшын уулзалга эндэ боложо, бүхы воеводствонуудай түлөөлэгшэд тэрээндэ хабаадаhан байна. Бүлгэмэй гол правлениин түрүүлэгшэ С. Вроньский уулзалга дээрэ үгэ хэлээ. Советскэ Союзда зүрюу харша хардалга гүрдэлгэнүүдые дэлгэрүүлхэдээ, социализмын дайсад Польшодохи социалис түйлалтануудые, польско-совет хани барисаае хардаха гүрдэхые, буруу hүргэхые hэдэжэ байhыень политическэ талаараа гүнзэгы бодолгүй хүнүүд лэ обёорохогүй байна гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Социализмын дайсадай харата муухай hанаашалгануудые эрид шууд элишэлхэ хэрэгтэй гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ. Советскэ Союзда зүрюу харша ябуулганууд Польшын хүдэлмэрилэгшэдтэ, таряашадта яашье таарахагүй байна гэжэ тэрэ мэдүүлбэ. Үргэн нинтэ арад зон Советскэ Союзтай хани барисаагаа бэхижүүлхые хүсэнэ. Энэ хани барисаае муушалhан, Польшын шэнэ «ханинарые» ба «шэнэдхэн хубилгагшадые» тэрээндэ зүрюугээр табиhан ушар баримтануудтай эбсэжэ байха ёhогүйбди.

Польшын Арадай Республика социализмын бата бэхи хубинь байха ёhотой гэжэ С. Вроньский хэлэбэ. Социалис бүлэhөө тэрэниие hалгаан тапалуулхагүйбди. Тиимэhээ польско-совет хани барисаагаа бэхижүүлэн, манай Эхэ орониие хүгжөөхэбди. Энэ хадаа манай патриот ёhоной, интернациональна зорилго болоно.

НАТО-hаа ИСЛАНДИИН ГАРАХЫН ТҮЛӨӨ

РЕЙКЬЯВИК. НАТО-гай эзэрхэг түримхэй бүлэглэлhээ ороноо гаргахын түлөө Исландиин түрүү үзэл бодолтой олониитын хүдэлөөн улам үргэдэн дэлгэржэ байнхай. Залуу социал-демокрадууд «Алтидюоладид» газетэдэ тунхаглуулhан программа доторoo иигэжэ тусхайлан тэмдэглэнэ: ороноо нейтральна болгон соносхобол, Исландиин аюулгүй байдал хангаха эрхим найдабари болохо hэн. Сэрэгэй бүлэглэлнүүдтэ , хабаадалгаhаа Исландиин арсахые, бусад оронуудтай сэрэгэй харилсаа холбоогоо таhалхые тус союз шухалада тоолоно гэжэ программа доторнь хэлэгдэнэ. Энэл газетын тунхаглаhан статья дотор сэрэгэй баазануудые усадхаха, орон доторhoo американ сэрэгүүдые гаргаха эрилтэ табигдана. Статьягай авторай тэмдэглэhэнэй ёhоор, НАТО-hаа Исландиин гаралга шахардуу байдалай hуларалгые бэхижүүлхэ тодорхой хубита болохо байна.

ТОБШО МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

БЕРЛИН. ТЕХНИЧЕСКЭ ПАЛАТЫН ГЭШҮҮДЭЙ ХУБИТА. Эрдэм болон техникын элдэб hалбаринуудай хоёр зуун таби мянган мэргэжэлтэдые нэгэдхэhэн ГДР-эй Техническэ палатын гэшүүд СЕПГ-гэй X съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлжэ эхилээ. Эдэнэр үйлэдбэри оньhожоруулан hайжаруулха хэрэгтэ туhа хүргэн, хубитаяа оруулна. Жэшээлэн хэлэбэл, Дрезденэй «Роботрон» гэжэ комбинадта хүдэлмэрилдэг инженернүүд болон конструкторнууд гагнуури хэхэ үйлэдбэриин робот-машина уралан бүтээгээд, тэрэнь ажалай бүтээсэ 70 процентээр дээшэлүүлхэ арга олгоо.

БЕЙРУТ. ТАГНУУЛАЙ АЛБАНУУДАЙ НЮУСА ҮГЭСЭЛГЭ. Палестинын эсэргүүсэлгын хүдэлөөн тухай мэдээнүүдые абалсахаар хараалhан тухай нюуса хэлсээн Израилиин ба Египедэй тагнуулай албанuудай хоорондо баталагдаhан байна. Палестинын мэдээсэлэй ВАФА гэжэ агентствын мэдээнүүдэй ёhоор, тэрэ хэлсээниинь Палестинын сүлөөрэлгын эмхиин гэшүүд ба хүтэлбэрилэгшэдые, эзэмдэгдэhэн араб газар нютагуудта, мүн ондоо тээгүүршье байдаг, ООП-ые hайшаан дэмжэдэг хүнүүдые үгы хэхэ гэhэн Израилиин кнессэдэй политика бэелүүлхэ зорилготой.

ТОКИО. ХҮДЭЛМЭРИШЭДЫЕ АЖАЛҺААНЬ ОЛООР ГАРГАНА. Саарhа үйлэдбэрилдэг «Санько кусаку» гэдэг японой компаниин эзэд Асахигова, Ивакуни ба бусад городуудай фабрикануудтахи үйлэдбэриие хорооходо гэжэ шиидхэбэ. Салин түлэхэгүй, баалалтын гуримаар «саг зуурын амаралтада» гаргагдажа, 3.5 мянган хүдэлмэришэд ажалгүй болонхой. Тэрээнhээ гадна, тус hалбаридахи кризисые зайсуулха гэhэн хэбэртэйгээр целлюлозно-саарhанай промышленностьда тусхай картель (энгэй томо нэгэдэл) тогтоохо зүйшөөл гуйжа, фирмын эзэд засагай зургаанда хандаа юм ха. Тэрэнь, үнэндөө, хүдэлмэришэдэй тоо улам үсөөрүүлхэ зорилготой ябуулга болоно.

МАПУТУ. ЗҮБЛӨӨН БОЛОБО. 1981 ондо гүрэнэйнгөө түсэб амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө социалис мүрысөө улам үргэдхэн дэлгэрүүлхэ асуудалтай зүблөөнүүд Мозамбигай Газа, Софала, Кампула провинцинуудта эхилээ. Үйлэдбэриин советүүдые — ороной ерээдүйн профсоюзуудай түхэлтэн эмхинүүдые тогтоохо национальна комиссинуудай делегацинууд зүблөөнүүдтэ хабаадана.

Тэдэнэр предприятинуудай ба үйлэдбэриин советүүдэй түлөөлэгшэдтэй хамта жэлэй түрүүшын кварталай түсэбүүдэй дүүргэлтын дүнгүүдые шэнжэлэн согсолно, продукци бүри ехээр бүтээн гаргаха, шанарыень улам hайжаруулха дурадхалнуудые тодорхойлон хараална. (ТАСС).

ХАРАТА БАЛМАД ТҮСЭБҮҮД

НЬЮ-ЙОРК. Вашингтоной засагаархид бусад оронуудые «Уласхоорондын мүрдэлгэ хюдалгада» хамаарна гэжэ хардан гэмнэдэг аад, харин тэдээндэ билдагуушалдаггүй гадаадын хүтэлбэрилэгшэдтэ эсэргүү хорото үгэсэлгэнүүдые өөhэдөө үүдхэнэ.

Дүтын Зүүн зүг тушаа США-гай империалис политикые 'буруушаан, эдэбхитэйгээр тэмсэдэг, Ливиин революциин хүтэлбэрилэгшэ М. Каддафиие «зайсуулха» түсэбүүдэй бии байhан тухай тодорхой мэдээнүүд американ хэблэлдэ тунхаглагдашоо. Р. Рейганэй захиргаанай тушаалтадай хэлэхые дурдан, «Ньюсуик» журналда мэдээсэгдэhэнэй ёhоор, тиимэ хорото ябуулга бэелүүлхэ хэдэн янзын вариантнууд Вашигтондо шэнжэлэгдэжэ байнхай юм ха. Тэдэнэйнь тоодо — Ливиин хүтэлбэрилэгшые алаха, тэндэhээ зугадаад, хилын саана шэбээлhэн хорото этэгээдүүдэй отрядуудые энэ орон худар эльгээхэ, гүрэнэй урбалта эмхидхэхэ гэхэ мэтэ ябуулганууд хараалагдана.

Мүрдэлгэ хюдалгын түсэбүүдые бэелүүлхын тула таатай саг хүлеэхэ зуураа, «ужаг дайнда Ливиие зорюута татан оруулжа, Каддафиин засагай хүсые буурулха онол арга бэдэрнэ гэжэ «Ньюсуик» бэшэнэ. Энэ зорилгоор , хани барисаанай hабагшануудаар, харилсан туhалалсаха тухай уялгануудаар Ливитэй холбоотой, хүршэ Чадай газар дээрэ зэбсэгтэ хёмороо үүдхэхэ гэжэ Вашингтон оролдоно.

Граждан дайнай боложо байhан энэ ороной хэрэгүүдтэ хамаархын тула сэрэгүүдээ эльгээхыень Парижые тухиржа, өөhэдынгөө хорото hанаашалгануудые Франциин гараар бэелүүлхэ гэжэ Вашигтон түрүүшээр hэдэhэн байгаа. Тэдэ hанаашалгануудайнгаа буруу hүрэхэдэнь, Чадай хуулита правительствада харша этэгээдүүдые — хилын саагуур хоргодоhон зайгуулнуудые хэрэглэхэ гэжэ шиидэhэн байна. Шэнэ хюдалдаа эмхидхэхын тула тэдэниие сэрэгэй хэрэгсэлнүүдээр хангана.

Бүрин сүлөөтэ араб гүрэнэй хуулита правительствые үгы хэхэ харата балмад түсэбүүд «уласхоорондын мүрдэлгэ хюдалгада» Ливи «хамаарна» гэhэн Америкын захиргаанай худал хуурмаг үгэ хүүрнүүдээр халха хэжэ, Вашингтон тодорхойлон хараална. Рейганэй захиргаан Ливидэ харша худал хуурмаг үгэ хүүр тараан, энэ ороной посольствын бүхы хүдэлмэрилэгшэдые Вашингтонhoo сүлэhэн, тэрэниие «бүхы дэлхэй дээрэхи амгалан байдалай гол дайсан» гэлэншүүгээр соносхоhон байна. Шэнжэлэгшэдэй hанамжын ёhоор, Ливиин хэрэгүүдтэ сэхэ хамаарха бэлэдхэл хэхын тула США эртээнhээ олониитые мэхэлэн тээлмэрдүүлхэ hанаатай.

ҮРЭЖЭЛТЭ ГАЗАРАА ҮРГЭДХЭЕ!

Һалхинда үлеэлгэжэ гү, али уhанда угаалгажа муудаhан газарай хүрhые анханайнь түхэлдэ оруулха гээшэ айхабтар орёо, гарза ехэтэй, бэрхэтэй хэрэг мүн. Гэхэhээ гадна, зарим ушарта энэ хүдэлмэри ямаршье үрэ дүн үгэдэггүй юм.

Теэд энээниие хүн зоной бодотоор ойлготорнь хэдэн зуугаад, мянгаад жэлнүүд үнгэрhэн ааб даа. Нэгэ жэшээ абаад харая. Урда сагай Грециин газар дайдын 65 процентнь ой модоор хушагдаад байhан hаань, мүнөө оройдол 4 процентынь ой тайга эзэлдэг. Ой модо ехээр отолжо, поли, тарялан үргэдхэhэнэй, адуу мал олоор үсхэбэрилhэнэй [illegible] 800 миллион гектар газарай хүрhэн элдэб шалтагаанhаа муудаhан. Энэ аюулые усадхаагүй hаамнай, үшөөшье ехэ газар хохидолдо ороход болоно.

Манай Буряадай республикын эрхэ байдалда газарай хүрhэнэй муудалга олон тээ үзэгдэдэг. Хүйтэн, дулаанай hэлгэхэлдээ, ган гасуурайтайгаар, хадалиг тагартамнай хабар, намартаа hалхин үлеэдэг. Сагаан уларилай байдал хүрhэнэй нуралга муудалгада сэхэ нүлөөлдэг байха юм.

Уламжалан худөө ажахын үйлэдбэриин хүгжэлтэдэ hаад тодхор ушаруулагдана, газарай үрэжэл доошолно, [illegible] Тиимэhээ hүүлэй хэдэн жэлэй туршада газар зүбөөр ашаглаха, байгаали хамгаалха тушаа хэдэн тогтоолнууд гүрэн түрын зүгhөө баталагдан абтаа. «Востоксибгипрозем» институдай Буряадай филиалай мэдээгээр, республикын колхоз, совхозуудта 580 мянган гектар газар муудаhан, тэрэ тоодо 398,2 мянган гектар хахаларгадаhан газар үрэжэлгүй болоhон байна. Тиихэдэ 185 мянган гектар тухай газар мүн лэ иимэ байдалда орохын дүтэ хүрэнхэй, 70 мянган гектарта ургамалгүй нюсэгэн элhэн тала нэмжынэ. Хяагтын, Сэлэнгын, Баргажанай, Хурамхаанай, Хоринин, Зэдын (Тори шадар), Улаан-Үдын, Захааминай, Прибайкалиин ба бусадшье районуудта үрэжэл hайнтай, зузаан хүрhэтэй газар урын уhанда абтажа муудана. Эдэ районуудай газарай талмайн 55—80 процентнь элдэгдэдэггүй, үрэжэл багатай газар юм.

Эрдэмтэдэй шэнжэлгэнүүдэй ёhоор, 1 сантиметрэй шэнээн хара шоройто хүрhэн 100—150 жэлэй туршада бүрилдэн бии болодог. Харин хүсэтэй шанга hалхинай бууханаар үдэрэй туршада 25 сантиметр зузаан үрэжэлтэ шорой хобхо үлеэгдэжэ магад юм.

Газарай хүрhэ хамгаалха хүдэлмэрие комплексно гүримаар ябуулха хэрэгтэй. [illegible]

Мүнөө үедэ республикымнай 120 ажахын 2 миллион гектар газар дээрэ хүрhэ хамгаалгын горитой хүдэлмэри ябуулагдана, бэшэ ажахынуудта иимэ хүдэлмэри эхилэгдэхээр хараалагданхай.

Жэл бүри районуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд семинарнуудта, конференцинүүдтэ суглардаг юм. Һүүлэй жэлнүүдтэ СССР-эй арадай ажахын туйлалтануудай выставкэдэ ошожо, дүй дүршэлөө андалдалга заншалта болонхой. Техническэ хангалтамнай нилээд hайжараа гээд тэмдэглэлтэй.

Эдэ бүхы оролдолго үүсхэлэй ашаар газарай хүрhэ хамгаалгын хүдэлмэриин шанарые нилээд hайжаруулаабди. Үнгэрhэн жэлдэ урдынхидаа оробол, 1,5 дахин үлүү техникэ ажахынуудта үгтөө. Ушар нимэhээ недондонойхиноо бүри ехэ газар элдүүрилээд, хүрhыень hайжаруулгаар хүдэлмэри ябуулха аргатай болособди.

Газарай нуража муудалгые iэргылхэ комплексно хэмжээнүүдые нэбтэрүүлхын, газар элдүүрилгые hайжаруулхын түлөө 1979 ондо Бүхэсоюзна конкурс соносхогдоо hэн. Тус конкурсын дүнгүүдээр Хэжэнгын районой Худанай, Хурамхаанай районой Һахалиин совхозууд түрүү hууринуудта гараhан, тус ажахынуудай 10 эрхим механизаторнууд, мэргэжэлтэд ба хүтэлбэрилэгшэд СССР-эй арадай ажахын туйлалтануудай выставкын медальнуудаар шагнагдаhан юм.

[illegible]

А. КОСЫГИН,
республикын Худөө ажахын министерствын ахалагша агроном, байгаали хамгаалха талаар булэгые хүтэлбэрилэгшэ.

ҮРЭ ЖЭМЭСТЭ МОДО ОЛОШОРУУЛХА

«Байкал», «Забайкальская» гэhэн шэнэ сортнуудые гаргаха гээшэнь тиимэшье амар бэшэ байгаа. Сибирьтэмнай ургадаг үбэлэй хүйтэнhөө айдаггүй ранеткые дулаан уларилтай газарhаа асарагдаhан яблонитай үрэжүүлэн ургуулхада, иимэ сортнууд гаргагдаа гээшэ.

Сорт hайжаруулха хүдэлмэри 1949 онhоо эхилэгдэhэн. Анха түрүүшынхеэ ургуулагдаhан шэнэ сортын яблонинууд юhэдэхи, арбан хоёрдохи жэлдээ үрэ жэмэс үгэhэн юм. Ургаса үгэhөөрнь, үбэлэй хүйтэниие дабаха шадалаарнь, үрэ жэмэсэйнь шанараар тодорхойлжо, үрэжэл hайтайнуудынь шэлэгдэн абтаhан байгаа.

Анхан түрүүн шэнжэлгэнүүд хэгдэжэ, удаань үйлэдбэридэ туршагдадаг юм. Харин эдэ сортнуудые ургуулхаар зууршалагдаhанайнь удаа ямар районуудта тарибал таарамжатай гээшэб гэжэ элирүүлэгдэдэг.

Анхан сагта Л. Н. Дубровская сорт hайжаруулгын хүдэлмэри эндэ хэдэг hэн. Мүнөө тэрэнэй хүдэлмэриие үргэлжэлүүлхэдээ, Буряад ороной колхоз, совхозуудта, коллективнэ ба хубиин мэдэлэй саадуудта үрэ-жэмэстэ модо ургуулгые үргэдхэхэ зорилгын табигдаhые hайн мэдэрмээр ааб даа. Мүнөө үедэ «Яблонинуудай Буряадай сортнуудай үйлэдбэриин-онологическа онсо шэнжэнүүд» гэhэн научна хүдэлмэри дээрэ хүдалнаб.

Станциимнай хүдэлмэрилэгшэд саг үргэлжэ Кабанскын районой Оймороой, Улаан-Үдын районой «Пригородный» совхозуудта ошожо, тэндэхи үрэ-жэмэстэ участогууд дээрэ хэгдэжэ байhан хүдэлмэриие хиhан шалгадаг, зүбшэл заабари үгэдэг.

Зунай хаhа манай ажалда тон харюусалгатай үе мүн. Жэмэстэ шэнэ мододые тарилга, саадуудаа заhабарилха, тарималнуудаа уhалха гэхэ мэтэhээ эхилээд, хүдэлмэри дуунhаша дундаршагүйл даа. Саашадаа яблони, үхэр нюдэ, шасаргана болон малиные таарамжатай газартань бүри ехээр ургуулха хүдэлмэри ябуулха шухала. Бэшэ районуудта оробол дулаабтар уларилтай Хяагтын райондо ургуулхада ехэл hайн бэлэй. Теэд иимэ арга боломжо гүйсэд хэрэглэгдэнэгүй.

Энэ талаар хүн зоной дунда эмхидхэлэй, ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулгые үргэдхэхэ шухала гэжэ hанагдана.

И. НОВОСЕЛОВА,
республикын үрэ-жэмэсэй станциин научна хүдэлмэрилэгшэ.

Халуунаар угтагдаа

Захааминай районой худөө нютагуудта ажаhуугшадые хангажа ябаhанаа бүлэг артистнарнай бусажа ерэбэ. Худөөгөөрхиндэ харуулагдахаар зорюута бэлдэгдэhэн программатай концертэмнай хаа хаанагүй халуунаар угтагдажа, олоной сэдьхэл баярлуулаа гээшэ ха. Артистнар С. Бабуева, С. Цыренова, Ж. Жербаев, Л. Хамгушкеев, Д. Дандарова болон бусад залуугай охи бадаруулан, ехэ багагүй харагшадай дура буляажа шадаа. Тэдэнэй наадаhан сценэнүүд, уншаhан шүлэгүүд, А. Андреев, В. Пантаевай зохёоhон дуунууд — бүлта дулааханаар угтагдаа.

Театраймнай үшөө нэгэ бүлэг артистнар Комсомольск-на-Амуре, Хабаровск хотонуудаар аяншална. Тэдэмнай А. С. Пушкинай зохёолнуудhаа хэhэгүүдые бэлдэhэн юм. Харин эндэхи бүлэгнай Захааминаар амжалтатай ябажа ерэбэ. Һаяар эдэмнай Яруунын районой үхибүүдтэ айлшалхаар бэлдэжэ байна.

С. НИКИФОРОВА.
Буряадай кукольна театрай педагогикын таhагые даагша.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: актриса Дагзама Дандарова шүлэг уншажа байна.

соёлой hонин

ХУДӨӨ НЮТАГУУДААР...

Х. Намсараевай нэрэмжэтэ академическэ буряад драмын театрай артистнар Дугар Дылгыровай «Гурбан болзор» гэжэ зүжэгөө харуулхаяа Хэжэнгын район ошоо. Театрай коллектив тэндэhээ Хорин, Яруунын районуудай худөө нютагуудаар ябаха юм. Улаан-Үдынгөө сценэ дээрэ зүжэгүүдээ харуулhанайнгаа hүүлээр тэдэнээ худөөгэй ажалшадай үзэмжэдэ табихала ярам ошодог hайхан заншалтай юм. Театрай хоёрдохи бүлэг артистнууд Зэдын районой ажахынуудта «Инаг дуранай харгы», «Инаг дуранай хүсэн» гэжэ зүжэгүүдээ харуулжа байна. Эдэ зүжэгүүд Захааминай, Сэлэнгын районуудта табигдаха юм. Театрай шэнэ зүжэгүүдтэй хүрэжэ ошодог Шэтын областиин Агын буряадай автономито округой хүн зон мүнөө зундаа танилсаха байна.

Д. ДЫЛЫКОВ.

«ЛОТОС» АЙЛШАЛБА

«Лотос» гэжэ зүүн зүгэй арадуудай хатарай ансамбль Сэлэнгын районоор hаяхан айлшаар ябажа ерээ. Энэ ансамбль республикымнай мэдээжэ коллективүүдэй нэгэн болонхой. Зүүн зүгэй hонирхолтой хатарнуудтай Сэлэнгын районой ажалшадые танилсуулhан байна. Энэдхэг, япон, вьетнам, монгол хатарнууд бултанда hайшаагдаа. Энэ ансамблиин бүрилдэлдэ 23 хүн ороно. Эгэшэ дүү С. ба М. Доржиевануудай, Д. Балдуевай, Л. Вахрамеевагай, Н. Тарбаевай гүйсэлхэhэн хатарнуудые харагшад халуунаар угтаа.

«Лотос» ансамблиин хатаршад Гусиноозерскын «Шахтер» гэжэ соёлой байшанда, Сэлэнгын районой хэдэн колхозуудай хүн зоной урда бэлиг шадабарияа харуулhан, халуун альга ташалгаар, «Дахин ерэжэ байгаарайгты, бэрхэнүүдгээ!» гэhэн уряал үгэнүүдээр үдэшүүлhэн байна.

Р. РАДНАЕВА.

«ХАНГАЛОВАЙ УНШАЛГАНУУД»

СССР-эй Науканuудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай ниитын эрдэмэй институтда «Хангаловай уншалганууд» гэhэн научна конференци үсэгэлдэр ажалаа эхилбэ. Иимэ конференци жэл бүри үнгэргэгдэдэг юм. «Буряад арадай үрданайнь ёhо заншал ба мүнөө үеын соёл болбосоролой асуудалнууд» гэhэн темэ конференци дээрэ харагдана. Тус конференциие Буряадай филиалай ниитын эрдэмэй институт, Республиканска нэгэдхэгдэмэл музей эмхидхэhэн байна.

Конференцидэ Улаан-Үдэ ба Эрхүү хотонуудай эрдэмтэд хабаадана. Хамта дүшөөд элидхэл шагнагдаха байна. Тэдэ элидхэлнүүд буряад арадай соёл гэгээрэлдэ, бүлэ ба hуудал байдалда, уг заншал, ёhо гурим, арадай аман зохёолдо, hүзэг ба hүзэгэй үлэгдэлнүүдтэ, арадай уран бүтээлнүүдтэ, түүхын болон орон нютагаа шэнжэлэлгын музейнүүдэй ажал хэрэгүүд болон Матвей Николаевич Хангаловай научна баялигые шэнжэлэн үзэхэ асуудалнуудта зорюулагдана.

Түүхын эрдэмэй кандидат К. Д. Басаевагай «Бүлэ ба буряад арадай үндэhэн культура», багшын эрдэмэй кандидат С. Г. Дугаровай «М. Н. Хангаловай багшын ажал ябуулга», түүхын эрдэмэй кандидат Т. М. Михайловай «Буряад нютагай харьяата газар дээрэ ажаhуудаг үндэhэ яhатанай hүзэг. тэдэнэй үндэhэн культурые шэнжэлэлгые саашань үргэдхэхэ асуудалнууд», түүхын эрдэмэй кандидат Н. В. Кимэй «Буряад яhатанай соёл культурые шэнжэлэлгэ ба тэдэниие хүн зондо нэбтэрүүлэлгэ», хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй доктор Л. Д. Шагдаровай «Мүнөө үеын буряад хэлэнэй хубилалтанууд», түүхын эрдэмэй кандидат А. С. Шубинай «Эвенкнүүдэй хэлэнэй хубилалтанууд ба мүнөө үеынь байдал», хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидат Р. П. Потаниногай «Буряад нютагта ажаhуудаг ородуудай ёhо заншал тухай поэзи» гэхэ мэтэ элидхэлнүүд угаа hонирхолтой.

Тус конференци М. Н. Хангаловай түрэhөөр 125 жэлэй ойдо зорюулагдаhан хэмжээ ябуулгануудай түрүүшын алхам мүн. Тэрэ ой 1983 ондо тэмдэглэгдэхэ юм.

М. МАЮРОВ.

БАЛЬНА ХАТАРАЙ ҺАЙНДЭР

Һаяхан бальна хатарай республиканска харалга боложо дүүрэбэ. Энэ харалгада хамта хоёр зуугаад шахуу хүн хабаадалсаhан байна.

Түгэсхэлэй концерт бальна хатарай ёhотой hайндэр болоо. Тус харалгада илан гараhан бэлигтэй хатаршад харагшадые ехэтэ баясуулаа.

Хяагтын районой соёлой байшангай дэргэдэхи ансамблиин «Мүнөөнэй ритмнүүд», городой Пионернүүдэй байшангай хатарай ансамблиин «Ча-ча-ча», Улаан-Үдын 22-дохи hургуулиин хатаршадай «Кримена» болон бусад бальна хатарнууд бултанда hайшаагдаа.

«Туяана» ба «Баяр» гэhэн ансамбльнууд бальна хатарай харалгын лауреат гэhэн нэрэ зэргэдэ хүртөө. Городой Пионернүүдэй байшангай эдир хатаршад, авиазаводой «Рассвет» гэжэ соёлой байшангай хатарай ансамбль I, II, III шатын дипломуудаар шагнагдаhан байна. ВЛКСМ-эй обкомой, Буряадай АССР-эй филармониин шангууд эрхим хатаршадта барюулагдаа.

Түгэсхэлэй концертдэ С. Серебренникова—В. Людинсян, В. Рогожникова — В. Чебанюк, В. Мангутханова—Б. Цыдыпов гэгшэд hонирхолтой бальна хатарнуудтай харагшадые танилсуулаа. «Туяана» гэжэ арадай ансамблиин харалгада эрхимлэhэн солистнууд В. Мангутханова Б. Цыдыпов хоёрой гүйсэдхэhэн хатарнууд онсо маягаараа бултанай дура сэдьхэл хүдэлгөө бшуу.

Бальна хатарай саашадаа хүгжэлтэ тухай hонирхоходомнай, республиканска ДНТ-гэй хүдэлмэрилэгшэ Т. М. Чимитова иигэжэ хэлэбэ:

— Бальна хатарай «Туяана» гэжэ арадай ансамбль байгуулагдаhаар арбан жэл болохонь. Ансамблиин июнь hарада Румыни ошохо болоhониинь ехэл hайшаалтай гээшэ. Удаань бальна хатарай Бүхэроссиин харалгада бэлдэхэжэ эхилхэбди. Тэрэмнай ехэ харюусалгатай шалгалта болохо.

Б. ДОРЖИЕВА.

СПОРТ — СПОРТ — СПОРТ — СПОРТ

ШАТАР

АРБАДАХИ НААДАНАЙ УДАА

Мастерта кандидат Африкан Андреев арбадахи уулзалгын hүүлээр долоо хахад очкотой боложо, мүрысөөнэй таблицада түрүүлжэ гараба. Тэрэ залуу шатаршад Эдуард Халудоров Владимир Умяров хоёрые шүүhэн, Власов, Талханов гэгшэдтэй тэнсэhэн байна.

Эхинhээ hулаар наадажа ябаhан Валерий Баянгуев hүүлшын хоёр уулзалгада Алексей Шагжиев, Виктор Назимов хоёрые шүүжэ шадаа. Мүн Игорь Брылев бодомжотой hайн ябадалнуудые хэжэ, Умяров Баянгуев хоёрые диилэжэ гараа.

Технологическа институдай студент Михаил Леонов Рушаков, Занданов, Баянгуев гэгшэдые илаhанай удаа, мүрысөөнэй таблицада байдалаа hайжаруулба. Валерий Залкинд урда тээнь Андреев Власов хоёртой хойшолуулагдаhан партинуудаа үргэлжэлүүлэнгүй шүүгдэhэн, Брылев Леонов гэгшэдтэй тэнсэhэн байба.

Арбадахи уулзалгын hүүлээр 10-hаа зургаан очкотой болоhон Брылев хоёрдохи hуури эзэлнэ. Леонов долоон нааданhаа 5,5 очкотой болобо.

Л. ГАРМАЕВА.

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖ

«Спортлотонуудай» майн 30-да үнгэргэгдэhэн 22-дохи тираж.

«19-hөө 6-ень тааха»: 5—бүхэ барилдаан, 13—хадаhаа санаар hолжоролго, 44—мотоспорт, 45—столой теннис, 46—теннис, 49—даам.

«36-hаа 5-ень тааха»: 1—баскетбол, 2—биатлон, 3—бобслей, 21—тамаралга, 22—уhа руу hүрэлгэ.

(ТАСС).

ВАСИЛИЙ СМЫСЛОВ: «ШАТАР НАМДА ИСКУССТВО МҮН»

Совет шатаршан Василий Смыслов 60 наhатай болобо. Аяар 1941 ондо гроссмейстер болоод, Смыслов 40 жэлэй турша соо дэлхэйн эрхим бэрхэ шатаршадай тоодо орожо ябанхай. 1957 ондо дэлхэйн түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ Михаил Ботвинниктай наадажа, илалта туйлаад, В. Смыслов шатарай түүхэдэ дэлхэйн долоодохи чемпион болоо hэн.

АПН-эй корреспондент дэлхэйн экс-чемпионтой хөөрэлдэбэ.

— Дэлхэйн чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө та Ботвинниктай гурба дахин наадаhан байнат. Танай hанахада, hүүлэй жэлнүүдтэ дэлхэйн түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн ямараар хубилаа гээшэб?

— Ондоо юумэниинь ехэ. Хэрбээ манай үе сагта мүрысөөнэй шанга тэмсэлдэ үнгэрдэг hаань, харин Рейкьявик болон Багиодо болоhон наадануудта Спасский Карпов хоёр тад ондоо юумэнтэй ушарhан байна. Шатарта ямаршье хабаагүй зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэhэн үйлэ хэрэгүүдтэй тэдэнэр ушарба. Ботвинник бидэ хоёрто орхолоо, тэдэ айхабтар орёо хүшэр байдалда наадаха баатай болоо. Эдэ мүрысөөнүүдэй зохёохы удха шанар тухай зэргэсүүлгэ хэйнэй үлүү ааб даа. Спасский—Фишер, Карпов—Корчной гэгшэдэй партинуудай шатарай теоридо ехэ юумэ үгэhэниинь элитэ. Гэбэшье Ботвинник бидэ хоёрой уулзалганууд мүн лэ яhала гүнзэгы удхатай байгаа гэжэ hананаб.

— Меранода болохо мүрысөөн тухай юу хэлэхэ байнабта?

— Дэлхэйн түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ хоёр хүнэй дахинаа уулзалга арад зониие илангаяа ехээр hонирхуулдаг гээшэ. Ушарынь юуб гэхэдэ, эдэмнай нэгэ нэгэнэйнгээ hайн, муу талые түгэс мэдэхэ хүнүүд ха юм. Стейницэй Чигоринтой, Алехиной Эйветэй, Ботвинникай Тальтай дахинаа уулзалганууд дэлхэйн шатаршадта дуратайшуулые ямар ехээр hонирхуулhыень hанана аабзат лаа. Италиин Мерано хотодо болохо мүрысөөн тухай мүн лэ нигэжэ хэлэлтэй.

— Танда шатар хадаа спорт, эрдэм наука гү, али искусство болодог гээшэ гү?

— Шатар наадан зохёохы гүнзэгы удхынгаа талаар олон янзын түхэл шэнжэтэй байдаг. Энээн тушаа ондо ондоо hанамжанууд бии. Шатарые спортшье гэжэ болоно, гүнзэгы ухаан бодолоороо научна бэдэрэлгэдэ дүтэрхы. Харин намда шатар хадаа хододоо искусство байгаа, мүнөөшье байhаар. Гүнзэгы удхатай парти наадаха гээшэ спортивна амжалта туйлахаhаа дутуугүй шухала удха шанартай юм.

— Дүшэн жэлэй турша соо эгээл ехэ ехэ мүрысөөндэ хабаадалсажа байнат. Иимэ удаан саг соо туйлаhан спортын амжалтынтнай нюусань юун бэ?

— Намда ямаршье нюуса байхагүй. Юрэ мүнөө болотор шатар нааданда зохёохы ёhoop хандажа, али бүхы мүрысөөнүүдтэ эдэбхитэйгээр хабаададагби. Хюлгын саана наадахаяа hүү... даа, залуугайхидаал а... мүнөөшье зүрхэ сэдьхэлээ... дэлдэг байнаб. Юрэдөөл, х... гын 64 нюдэн дээрэхи ... сэлэй эсэс үгы хэбэртэй.

— Шатарай hургуул... хэшээлнүүдые хүтэлбэри... залуу үетэниие хүмүүж... гэдэ анхаралаа ехээр ... дуулдагыетнай шатарта ... ратайшуул hайн мэдэхэ. ... луу совет шатаршад т... ямар hанамжатай бай... най мэдэжэ абахада hо... холтой.

— Мүнөө Гарри Каспа... шатарай хурса гэрэл ... тай «одон» болоно гэжэ ... хид хэлсэдэг. Бакугай ... смейстер hаяхан 18 на... болоо. Жэлэй эрхим ... арбан шатаршадай ... журналистнууд тэрээндэ ... бадахи hуури олгоо. ... паров шатарай айхабтар ... бэлиг шадабаритай х... юм. Тэрэ теориин орёо ... сануудые hайнаар ойл... Тэрэ эрэлхэг зоримгой ... наададаг. Мүнөөдөө тэрэ... тическа тэмсэлдэ ду... юм. Юрэдөөл, тэрэнэй ... шадабари гүйсэд элир... дээгүй. Залуу гроссме... рэй саашанхи хуби за... ямар байхыень урид... таажа хэлэхэ гэнэ бэшэб... бэшье тэрэнэй эрхим ... шатаршан болохо б... ниинь эрсашагүй.

Минии хүтэлбэрилдэг ... тарай hургуулиин hура... дай дундаhаа Ленингр... hурагша Валерий Са... онсолон тэмдэглэхэ ба... Тэрэ бага наhанай эди... лэй дундаhаа дэлхэйн ... пион болонхой.

Юрий КАРЖАВ...
хөөрэлдөө х...
(АП...)

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «Байгаалиие аршалан хамгаалха» — түрүү бэшэг. «КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө». «Хэлэhэн үгэдөө хүрэхэ» — материалнуудай суглуулбари. Указууд.

Хоёрдохи хуудаhанай материалнууд «Олоной нюдэн хурса» гэhэн юрэнхы гаршаг доро үгтэбэ. «Бэшэгэй мүрөөр» — В. Толоманенкын статья. «Проектнүүдшье бии, мүнгэншье hомологдоо, зүгөөр шанарынь бирагүй» — В. Лесниковэй корреспонденци. «Дайшалхы участок дээрэ» — М. Полоновой тэмдэглэл. «Зуhалан дээрэ шэбээлhэн рефрежератор» — рейдын материал. «Тобшо мэдээсэлнүүд».

Гурбадахи хуудаhанда. «Ажалаймнай залуу халаан». «Ажабайдалай замда» — Г. Калиновскаягай статья. «Олон юумэ хаража, үзэжэ ерээбди» — Н. Кисилевой бэшэг. «Социалис оронуудта». «Хилын саанаhаа».

Дүрбэдэхи хуудаhанда. «Мүнөөдэр — Оршон байгаалиие хамгаалха бүхэдэлхэйн үдэр» — материалнуудай суглуулбари. Футбол. Фото-мэдээсэл. Соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40—Үглөөнэй гимнастика. 10.05—Ленинградай С. Кировэй нэрэмжэтэ Гүрэнэй академическэ оперо болон балетэй театрай дуушан Л. Шатровагай концерт. 10.20—«Эдир спортсменэй ехэ аренэ». 10.50 «Семья Штраус» — телевизионно олон серитэй уран hайханай фильм. (4-дэхи сери). 12.20—Шэнэ hонин. 15.10 — Дамжуулгын программа. 15.15 —Шэнэ hонин. 15.35—«Оршон байгаали хамгаалха Бүхэдэлхэйн үдэрые угтуулан». Киногой программа. 16.40 — «Москва ба москвагайхид».

Улаан-Үдэ. 17.20—«Саяан»—худөөгэй ажалшадта зорюулагдаhан дамжуулга. 17.50 — Киножурнал. 18.00 — «Байгал» программа.

Орбита. 18.30 — «Орленок» елестудида профессор, медицинын эрдэмэй доктор С. Н. Федоровтой юнкорнууд уулзаха. 19.15 — «Хүхюун нотонууд». 19.30 — 19.45—Забhарлалга. 19.45 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэйдэ». 20.00 — «Хани барисаан» — телевизионно журнал. 20.30 — «Дуун 81». «Кузбассай газар дайда дээрэ». 22.00 — «Время». 22.35— А. С. Пушкин. «Сказка о царе Салтане». СССР-эй арадай артист М. Царев уншаха. 23.20— «Мүнөөдэр—түби дэлхэйдэ». 23.35 — Фильм-концерт.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 12.55— Дамжуулгын программа. 13.00 — «Блуждающие огоньки» — телевизионно уран hайханай фильм. (2-дохи сери). 14.05 — А. П. Чеховэй рассказуудые СССР-эй арадай артист А. Попов уншаха. 15.05 — Гандболоор СССР-эй кубогта хүртэхын түлөө. Эрэшүүл. 15.35 — Түбэй телевидени болон Бүхэсоюзна радиогой ород дуунай академическэ хоорой концерт. 16.00—«Ажабайдалай харгы». «ПТУ-гай hурагшадтай ном тухай хэгдэhэн хөөрэлдөөн».

Улаан-Үдэ. 17.00 — «Киногоор аяншалагшадай альманах» —киноочерк.

Орбита. 17.20— «Совет-араб хани барисаан бэхижэхэл!». Баримтата фильм. 17.50 —Белоруссиин гүрэнэй консерваториин цимбалистнуудай ансамблиин концерт. 18.15 — «Ороной тарялан дээрэ». Донецкэ областиин тарияашадай ургаса хуряалгын дүй дүршэлhөө.

Улаан-Үдэ. 18.30 — «Номолониитэдэ». 19.00—«Неделиин хоёр үдэр» гэhэн дамжуулга. 19.30 — Буряадай АССР-эй Гостелерадиогой арадай инструментнүүдэй оркестрэй концерт.

Орбита. 20.00 — «Киногоор аяншалагшадай клуб». 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!». «Шэдитэ экран». 21.15 —«Элүүр энхэ байгла». 22.00 —«Время». 22.35 — «Взорванный ад» — уран hайханай фильм.

САГААН УЛАРИЛ

Мүнөөдэр БАМ шадар нютагуудта аадар бороо орохо, республикын бусад районуудта сэлмэг байха. Баруун-хойноhоо секундэдэ 7—12 метр хүсэтэйгээр hалхилха. Үдэртөө 25—28 градус халуун болохо. Байгал шадарай хойто районуудта 15—20 градус дулаан байха.

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76 отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро —2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-02414. Заказ № 129. Индекс 590...